

OULUN KASVIHUONEKAASUPÄÄSTÖT
2010–2018
ENNAKKOTIETO VUODELTA 2019

CO2-raportin vuosiraportti, Oulu

Yhteenveto: Oulu 2018	
Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
Asukasluku	203567
Asukastiheys (as./km ²)	69
Kuluttajien sähkönkulutuksen päästöt (kt CO ₂ -ekv)	104,6
Rakennusten lämmityksen päästöt (kt CO ₂ -ekv)	393,0
Teollisuuden ja työkoneiden päästöt (kt CO ₂ -ekv)	472,9
Teollisuuden sähkönkulutuksen päästöt (kt CO ₂ -ekv)	86,0
Tieliikenteen päästöt (kt CO ₂ -ekv)	284,5
Sataman päästöt (kt CO ₂ -ekv)	9,9
Raideliikenteen dieselin käytön päästöt (kt CO ₂ -ekv)	0,7
Maatalouden päästöt (kt CO ₂ -ekv)	21,0
Yhdyskunnan jätehuollon päästöt (kt CO ₂ -ekv)	34,0
Teollisuuden jätehuollon päästöt (kt CO ₂ -ekv)	38,4
Päästöt yhteensä (kt CO ₂ -ekv)	1445,1
Päästöt asukasta kohden (t CO ₂ -ekv/asukas)	7,1

CO2-raportti
Benviroc Oy
c/o Innovation House Finland
Tekniikantie 2
02150 Espoo
Puhelin 040 549 7875

toimitus@co2-raportti.fi
www.co2-raportti.fi
www.benviroc.fi

Kansikuva: Shutterstock

CO2-raportti 2020
Espoo

Sisällysluettelo

Esipuhe.....	4
Tiivistelmä.....	6
1. Johdanto.....	8
2. Päästölaskennan lähtökohdat ja määritelmät.....	10
3. Sähkönkulutus.....	12
4. Rakennusten lämmitys.....	15
5. Teollisuus ja työkoneet.....	19
6. Liikenne.....	22
7. Maatalous.....	25
8. Jätehuolto.....	27
9. Energian loppukulutus ja päästöt yhteensä Oulussa.....	30
10. Asukaskohtaisten päästöjen vertailu.....	36
Lähdeluettelo.....	41
Liite 1: Vuoden 2018 päästölaskennassa mukana olevat laitokset.....	42
Liite 2: Oulun tiedot vuosina 2010–2019.....	43
Liite 3: Kuntien välisiä asukaskohtaisten päästöjen vertailuja.....	44
Liite 4: Kuntien välisiä kokonaispäästöjen vertailuja.....	55

Esipuhe

Vuosi 2020 on CO2-raportin juhluvuosi. Kuntien ja kaupunkien päästölaskentapalvelua on tuotettu kymmenen vuoden ajan ja useat kaupungit ja kunnat ovat olleet mukana palvelun perustamisesta lähtien. CO2-raportin laskennassa tulosten laatu ja vertailukelpoisuus ovat aina olleet etusijalla ja useilla kunnilla on jo jopa kymmenen vuoden aikasarja päästökehityksestään. Tämä on harvinaista myös kansainvälisessä vertailussa.

Palvelua kehitetään jatkuvasti ja muun muassa vuosiraportti on muuttunut viime vuosina merkittävästi. Vuoden 2019 raportteihin tulivat uusina elementteinä kuntien kokonaispäästöjen kattavat vertailut sekä energiankulutuksen tarkempi seuranta. Tänä keväänä olemme uudistaneet palveluun kuuluvaa kalvosarjaa, jotta se tukisi kuntanne ilmastoviestintää aikaisempaa paremmin.

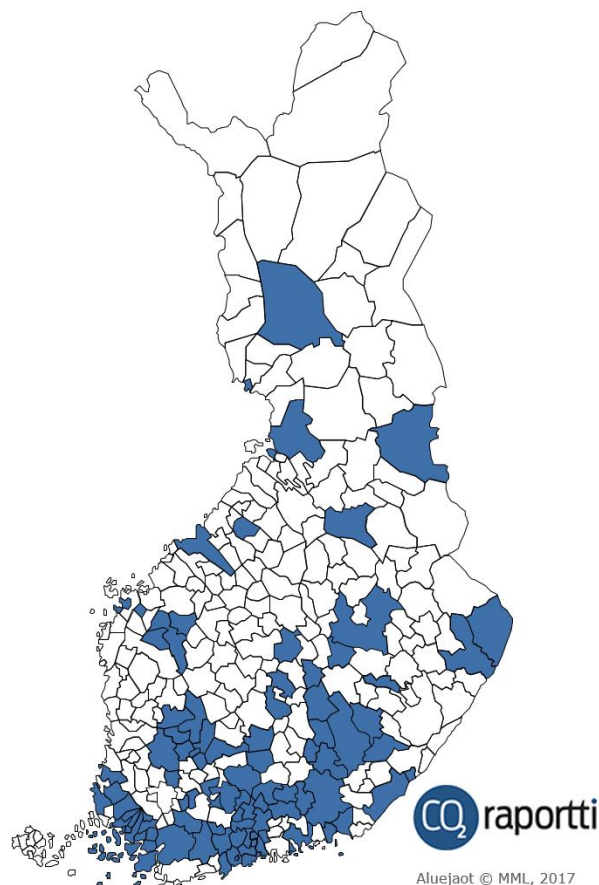
Myös palvelun kattavuus on jälleen kehittynyt viime keväästä. Vuoden 2020 raporteissa uusina kuntina ovat mukana Hirvensalmi, Juva, Kangasniemi, Lohja, Mäntyharju, Nokia, Pertunmaa ja Puumala.

Kunnat ja kaupungit ovat asettaneet kunnianhimoisia päästövähennystavoitteita, joiden saavuttamiseksi tarvitaan tehokkaita toimenpiteitä, sitoutunutta ja pitkäjänteistä työtä sekä työkaluja työn vaikuttavuuden arviointiin ja päästökehityksen seurantaan.

Toivomme, että CO2-raportti kannustaa jatkossakin pitkäjänteiseen ja päämäärätietoiseen ilmastotyöhön Oulussa!

Emma Liljeström, johtava asiantuntija
Suvi Monni, tiimipäällikkö
Juha Kukko, päätoimittaja

CO2-raportti
etunimi.sukunimi@co2-raportti.fi

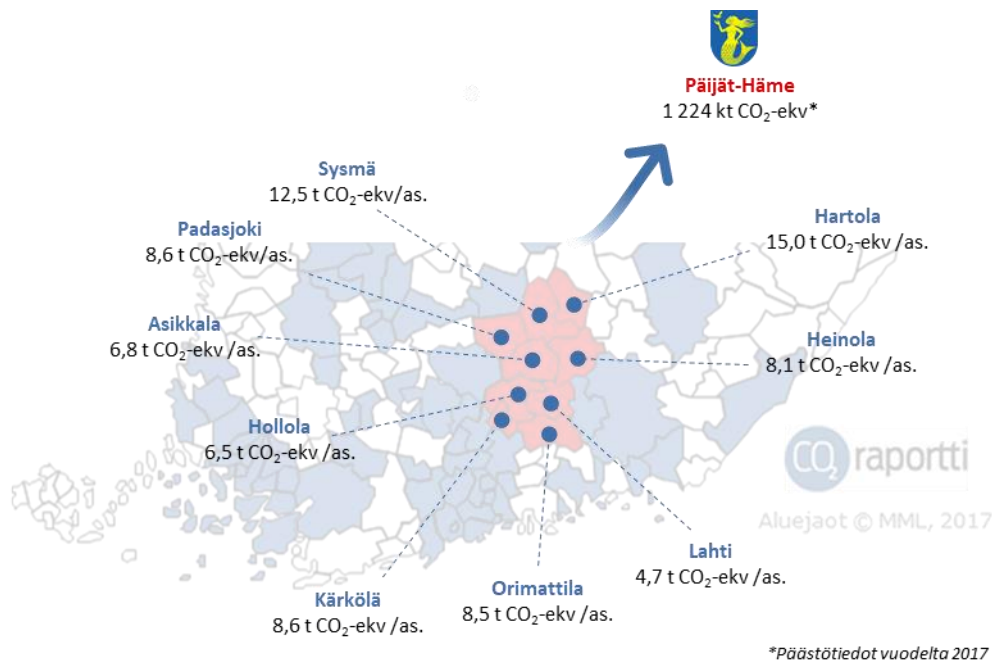
CO2-raportti on oiva työkalu myös maakuntatason päästöseurantaan

Useissa kunnissa ilmastotyötä toteutetaan aktiivisesti ja ilmastotyön seurannalle on selkeät mittarit, kuten muun muassa kasvihuonekaasupäästöt tai energiankulutuksen seuranta. Ilmastotyötä koordinoidaan ja toteutetaan kuitenkin usein kuntatason lisäksi myös maakuntatasolla. Jo vuosikymmenen ajan tuotettua CO2-raporttia on kuntatason päästöjen seurannan lisäksi mahdollista hyödyntää myös maakuntatason päästöseurannassa.

Useat toiminnot ja palvelut, kuten esimerkiksi liikenne- ja energiajärjestelmät sekä jätehuoltopalvelut, ylittävät maantieteelliset kuntarajat ja palvelevat laajempia alueita ja useita kuntia. Suunniteltaessa toimenpiteitä seudullisten toimintojen ja palveluiden päästöjen vähentämiseksi on usein tarpeellista tarkastella yksittäisiä kuntia laajempia alueita. Erilaisiin toimenpiteisiin voi kuulua esimerkiksi seudullisen joukkoliikennejärjestelmän kehittämistä tai laadukkaiden kävely- ja pyöräily-yhteyksien toteuttamista. Maakuntatason päästölaskennat soveltuvat esimerkiksi tällaisten, kuntarajat ylittävien toimenpiteiden vaikutusten seurantaan ja täydentävät erinomaisesti maakuntatason ilmastotyötä.

Maakunnissa tehdäänkin usein kuntarajat ylittävää yhteistyötä ilmastonmuutoksen hillinnässä ja siihen sopeutumisessa. Muun muassa maakuntaliitot ovat tehneet pitkäjänteistä työtä ilmastopäästöjen vähentämiseksi, tukeneet ja rahoittaneet kuntien ilmastotyötä sekä edistäneet ilmastohankkeita ja -toimia alueillaan. Keinoja maakuntatason ilmastotyön edistämiseksi ovat myös yhteistyöverkostojen rakentaminen muun muassa paikallisten ELY-keskusten, yritysten ja järjestöjen kanssa.

Tuore esimerkki maakuntatason päästölaskennasta on Päijät-Hämeen liiton toimeksiannosta toteutettu Päijät-Hämeen kuntien päästölaskenta. Hankkeessa laskettiin Päijät-Hämeen kuntien (Asikkala, Hartola, Heinola, Hollola, Kärkölä, Lahti, Orimattila, Padasjoki ja Sysmä) vuosien 2017 ja 2018 kasvihuonekaasupäästöt. Päijät-Hämeelle tehtyä päästöselvitystä voidaan hyödyntää esimerkiksi maakunnan ilmastotyön suunnittelussa ja päästövähennystavoitteiden asetannassa.

Tiivistelmä

Tässä CO₂-raportin vuosiraportissa on esitetty Oulun kasvihuonekaasujen päästöt vuosilta 2010–2018 sekä ennakkotieto vuodelta 2019. Mukana laskennassa ovat seuraavat sektorit: kuluttajien ja teollisuuden sähkönkulutus, sähkölämmitys, maalämpö, kaukolämmitys, erillislämmitys, teollisuus ja työkoneet, tieliikenne, satama, rautatiet, maatalous ja jätehuolto.

CO₂-raportissa noudatetaan kulutusperusteista laskentatapaa, jossa kaukolämmön päästöt lasketaan perustuen kunnassa kulutetun energian määrään riippumatta siitä, onko kaukolämpö tuotettu kunnassa vai kunnan ulkopuolella. Kunnassa tuotettu, mutta kunnan ulkopuolella kulutettu kaukolämpö ei ole mukana kunnan päästöissä. Sähkönkulutuksen päästöt lasketaan perustuen kunnassa kulutetun sähköenergian määrään käyttäen valtakunnallista päästökerrointa. Erillislämmityksen, teollisuuden ja työkoneiden, liikenteen ja maatalouden päästöt kuvaavat kunnassa tapahtuvia päästöjä. Jätteenkäsittelyn päästöt on laskettu syntypaikan mukaan, eli useiden kuntien yhteisten jätehuoltoyhtiöiden päästöt on allokoitu kullekin kunnalle kunnassa syntyvän jätemäärän perusteella.

Oulun kasvihuonekaasujen päästöt vuonna 2018 olivat yhteensä 1445,1 kt CO₂-ekv. Näistä päästöistä 104,6 kt CO₂-ekv aiheutui kuluttajien sähkönkulutuksesta, 45,0 kt CO₂-ekv sähkölämmityksestä ja 2,3 kt CO₂-ekv maalämmöstä. Päästöistä 280,2 kt CO₂-ekv aiheutui kaukolämmityksestä, 65,5 kt CO₂-ekv erillislämmityksestä, 284,5 kt CO₂-ekv tieliikenteestä, 9,9 kt CO₂-ekv satamasta, 0,7 kt CO₂-ekv raideliikenteestä (dieselin käyttö), 21,0 kt CO₂-ekv maataloudesta ja 72,5 kt CO₂-ekv jätehuollosta. Teollisuuden jätehuollon osuus jätehuollon kokonaispäästöistä oli 38,4 kt CO₂-ekv. Teollisuuden sähkönkulutuksen päästöt olivat 86,0 kt CO₂-ekv ja päästöt teollisuudesta ja työkoneista 472,9 kt CO₂-ekv.

Yhteenlasketut päästöt Oulussa, kun kaikki päästösektorit ovat mukana tarkastelussa kasvoivat 4 % vuodesta 2017 vuoteen 2018. Asukaskohtaiset päästöt, kun kaikki sektorit ovat mukana tarkastelussa olivat 7,1 kt CO₂-ekv vuonna 2018. Asukaskohtaiset päästöt (kun kaikki sektorit ovat mukana tarkastelussa) kasvoivat 3 % vuodesta 2017 vuoteen 2018.

Oulun päästöt asukasta kohti vuonna 2018 olivat 4,1 t CO₂-ekv ilman teollisuutta, teollisuuden jätehuoltoa, satamaa ja raideliikenteen dieselinkulutusta, kun ne kaikissa CO₂-raportissa mukana olevissa kunnissa vaihtelivat välillä 3,0–15,5 t CO₂-ekv. CO₂-raportin kuntien keskimääräinen asukaskohtainen päästö vuonna 2018 oli 6,7 t CO₂-ekv.

Oulun päästöt kuluttajien sähkönkulutuksesta olivat vuonna 2018 0,5 t CO₂-ekv/asukas, eli noin 10 % pienemmät kuin CO₂-raportin kunnissa keskimäärin. Sähkönkulutus kotitalouksissa ja palveluissa riippuu monista tekijöistä. Asukasta kohti laskettu sähkönkulutus on yleensä keskimääräistä suurempaa kunnissa, joissa on paljon loma-asukkaita, kunnissa, joissa on selvästi enemmän työpaikkoja kuin asukkaita, sekä kunnissa, joissa tarjotaan palveluja myös naapurikuntiin.

Oulun asukasta kohti lasketut päästöt rakennusten lämmityksestä olivat yhteensä 1,9 t CO₂-ekv. Rakennusten lämmityksen asukaskohtainen päästö CO₂-raportin kunnissa vaihteli välillä 1,0–4,2 t CO₂-ekv keskiarvon ollessa 2,0 t CO₂-ekv/asukas.

Oulun asukasta kohti lasketut päästöt sähkölämmityksestä vuonna 2018 olivat 0,2 t CO₂-ekv, eli noin 40 % pienemmät kuin CO₂-raportin kunnissa keskimäärin. Sähkölämmityksen päästöihin vaikuttavat sähkölämmityksen osuus lämmitysmuotojakaumasta, sekä vuosittainen lämmitystarve. Maalämmön suosio kasvaa nopeasti, mutta sen osuus lämmitysmuotojakaumasta on vielä pieni.

Oulun kaukolämmityksen päästöt asukasta kohti olivat vuonna 2018 1,4 t CO₂-ekv, ja päästöt rakennusten erillislämmityksestä 0,3 t CO₂-ekv. Päästöt kaukolämmityksestä olivat huomattavasti suuremmat ja päästöt erillislämmityksestä selvästi pienemmät kuin CO₂-raportin kunnissa keskimäärin.

Oulun päästöt tieliikenteestä vuonna 2018 olivat 1,4 t CO₂-ekv/asukas, eli noin 50 % pienemmät kuin CO₂-raportin kunnissa keskimäärin. Tieliikenteen päästöihin vaikuttavat sekä läpiajoliikenne että paikallinen liikenne.

1. Johdanto

Ilmaston lämpeneminen on yksi suurimmista maailmanlaajuisista kriiseistä. Ilmaston lämpenemisen vaikutukset ovat nähtävissä jo nyt, ja tulevaisuudessa vaikutusten ennakoidaan voimistuvan entisestään. Muutokset ilmastossa vaikuttavat luonnon ekosysteemeihin, ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin sekä elinkeinoihin. Taloudenaloihin, kuten metsä- ja maatalouteen, matkailuun ja rakentamiseen kohdistuvat vaikutukset ovat pääasiassa kielteisiä. Ilmastonmuutoksen pysäyttäminen on myöhäistä, mutta sitä voidaan edelleen hillitä.

Ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi maailmanlaajuisia kasvihuonekaasupäästöjä on alennettava merkittävästi. Vuonna 2015 Pariisissa solmitun ilmastopimuksen tavoitteena on rajoittaa maapallon keskilämpötilan nousu selvästi alle kahteen asteeseen suhteessa esiteolliseen aikaan ja pyrkiä toimiin, joilla lämpeneminen saadaan rajattua alle 1,5 asteeseen. Laillisesti sitova Pariisin sopimus astui voimaan marraskuussa 2016. Sopimuksen tavoitteisiin pääsemiseksi maat tekevät omat päästövähennyslupauksensa, joiden riittävyttä suhteessa asetettuun tavoitteeseen tarkastellaan viiden vuoden välein. Toistaiseksi maiden ilmoittamat päästövähennyslupaukset eivät ole olleet läheskään riittäviä. Seuraava kansainvälinen tarkastelu ajoittuu vuoteen 2023. EU on toiminut ilmastotyössä edelläkävijänä ja unioni on asettanut yhteisen, laillisesti sitovan tavoitteen vähentää päästöjä vähintään 40 % vuoden 1990 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Euroopan komissio on myös laatinut strategian Pariisin sopimuksen mukaiseen hiilineutraaliuteen pääsemiseksi vuoteen 2050 mennessä. EU:n jäsenmaat jatkavat neuvotteluja strategian muuttamisesta sitovaksi tavoitteeksi.

Myös kunnat ja kaupungit ovat asettaneet kunnianhimoisia päästövähennystavoitteita, joiden saavuttamiseksi tarvitaan tehokkaita toimenpiteitä, sitoutunutta ja pitkäjänteistä työtä sekä työkaluja työn vaikuttavuuden arviointiin ja päästökehityksen seurantaan. Suurella osalla Suomen kunnista ja kaupungeista on kunnianhimoisemmat ilmastotavoitteet kuin valtiolla, selviää Sitran teettämästä selvityksestä. Yli neljännes suomalaisista asuu kunnissa, jotka tähtäävät hiilineutraaliuteen vuoteen 2030 mennessä ja vuonna 2040 jo puolet suomalaisista asui hiilineutraaleissa kunnissa. Oikeudenmukainen ja luotettava päästölaskenta tukee kuntien päätöksentekoa. Kuntatason päästölaskennoille on siis runsaasti kysyntää – ehkä enemmän kuin koskaan aikaisemmin.

Ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi ensiarvoisen tärkeitä keinoja ovat fossiilisista polttoaineista luopuminen, energian säästäminen, energiatehokkuuden parantaminen sekä kestävien energiaratkaisujen käyttöönotto. Esimerkiksi tuuli- ja aurinkovoima, lämpöpumput ja geoterminen energia ovat kestäviä, uusiutuvaan energiaan perustuvia ratkaisuja. Päästövähennysten lisäksi hiilen sidonta ja metsien kestävä käyttö ovat tärkeitä ilmastonmuutoksen hillinnän keinoja.

Ilmastonmuutoksesta aiheutuu useita eri haasteita kaupungeille ja kaupunkien rooli ilmastonmuutoksen hillinnässä on keskeinen. Ilmastonmuutoksen hillinnän lisäksi kaupungeilla on ratkaiseva rooli myös ilmastonmuutoksen sopeutumiseen tähtäävässä työssä. Väestö, taloudelliset toiminnot, rakennukset sekä infrastruktuuri ovat yhä suuremmalta osin keskittyneitä kuntakeskuksiin ja kaupunkiin, mikä lisää osaltaan ilmastonmuutoksen vaikutusten aiheuttamia riskejä, kuten esimerkiksi hulevesitulvia.

CO2-raportti mukana tukemassa kuntien ja kaupunkien kestäväää kehitystä

Kuntien ja kaupunkien kestävään kehityksen työn tueksi on kehitetty verkossa toimiva kuntien kestävään kehityksen seurannan ja tiedolla johtamisen työkalu, MayorsIndicators. Palvelu pohjautuu YK:n 17 kestävään kehityksen tavoitteeseen tuottaen tietoa eri osa-alueiden, kuten ympäristön, talouden ja hyvinvoinnin kehityksestä kunnissa. MayorsIndicators-palvelu kattaa kaikki Suomen kunnat ja kaupungit. Palvelu löytyy osoitteesta <https://mayorsindicators.com/>

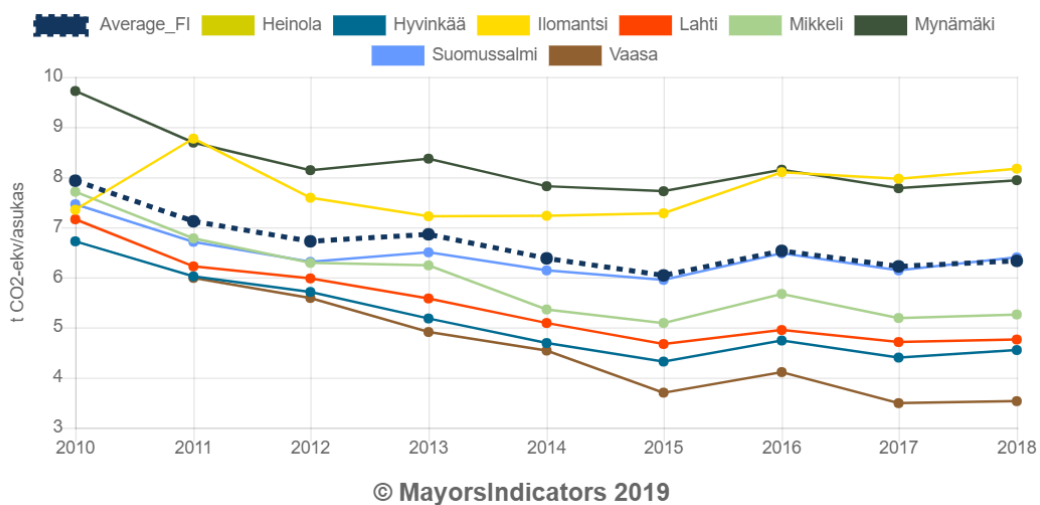
MayorsIndicators

Edistystä kohti kestäväää kehitystä mitataan kattavilla ja vertailukelpoisilla indikaattoreilla, joiden avulla voidaan myös arvioida kunnan eri toimialoilla tehtyjen toimenpiteiden vaikutuksia. Palvelussa on tällä hetkellä 140 indikaattoria, ja niiden määrää ja sisältöä kehitetään jatkuvasti. Indikaattoridatan aikasarjat mahdollistavat kehityksen tarkastelun pidemmällä aikavälillä.

Kolmastoista Agenda2030 tavoite on asetettu ilmastonmuutoksen torjumiseksi. Sen alatavoitteisiin kuuluu ilmastonmuutokseen liittyvien riskien tunnistaminen ja sopeutumiskyvyn lisääminen kaikkialla maailmassa. Ilmastonmuutos on aikamme suurimpia uhkia, jonka torjumiseksi vaaditaan tarkoituksenmukaisia ja tehokkaita poliittisia toimia mutta myös muiden hallintotasojen aktiivisuutta. Paikallistason toimijoina kunnat ja kaupungit ovat keskeisiä kestävään kehityksen edistäjiä ja useat kunnat toimivatkin jo suunnannäyttäjinä kansallisessa ilmastopolitiikassa.

CO2-raportin tiedot ovat nykyään tarkasteltavissa myös kuntien ja kaupunkien kestävään kehityksen indikaattoripalvelussa MayorsIndicatorsissa. Palvelu tarjoaa runsaasti erilaisia kuvatyyppejä, vertailumahdollisuuden muihin kuntiin sekä useita eri raportointimahdollisuuksia. CO2-raportin dataan perustuvia indikaattoreita on palvelussa kuusi ja määrä on tarkoitus kasvattaa. Esimerkki CO2-raportin tietoihin perustuvasta kestävään kehityksen indikaattorista *Kasvihuonekaasupäästöt asukasta kohden* on nähtävissä alla.

2. Päästölaskennan lähtökohdat ja määritelmät

CO₂-raportissa kunnan kasvihuonekaasupäästöt lasketaan kulutusperusteisesti siten, että sähkön ja kaukolämmön päästöt allokoidaan sille kunnalle, jossa sähkö ja kaukolämpö kulutetaan. Jätteenkäsittelyn päästöt allokoidaan sille kunnalle, jossa jäte on syntynyt, vaikka se käsiteltäisiin toisaalla.

Mukana laskennassa ovat seuraavat sektorit: kuluttajien ja teollisuuden sähkönkulutus, sähkölämmitys, maalämpö, kaukolämmitys, erillislämmitys, teollisuus ja työkoneet, tieliikenne, satama, raitatiet, maatalous ja jätehuolto. Raportissa käytetyt tärkeimmät käsitteet on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Vuosiraportin käsitteitä ja määritelmiä.

Käsite	Kuvaus
CO ₂ -ekv	CO ₂ -ekv eli hiilidioksidiekvivalentti on suure, jonka avulla voidaan yhteismitallistaa eri kasvihuonekaasujen päästöt. Hiilidioksidiekvivalentin laskemista varten kasvihuonekaasujen päästöt kerrotaan niiden GWP-kertoimilla.
Energian loppukulutus - erillislämmitys	Erillislämmitettyjen rakennusten kuluttaman polttoaineen (öljy, maakaasu, puu) määrä yhteensä
Energian loppukulutus - kaukolämpö	Rakennuksissa kulutetun kaukolämmön määrä. Isojen kaukolämpöverkkojen tapauksessa perustuu usein kaukolämpöyhtiön ilmoitukseen ja pienten kaukolämpökattiloiden tapauksessa lämmönjakelijalle tehtyyn kyselyyn tai arvioon.
Energian loppukulutus - maalämpö	Maalämpöpumppujen käyttämä sähkö
Energian loppukulutus - tieliikenne	Tieliikenteessä käytetyn bensiinin, dieselin ja biopolttoaineen määrä
Erillislämmitys	Rakennuskohtainen lämmitys öljyllä, maakaasulla tai puulla
GWh	Energiamäärän yksikkö (esimerkiksi käytetty polttoaine tai kulutettu sähkö). 1 GWh = 1000 MWh = 1 000 000 kWh.
GWP-kerroin (Global Warming Potential)	Kasvihuonekaasujen lämmitysvaikutusta ilmastoon tietyllä aikajänteellä kuvaava kerroin. Yleisesti (ja tässä raportissa) käytetään 100 vuoden aikajännettä. Tässä raportissa CH ₄ :n GWP-kertoimena on käytetty 21 ja N ₂ O:n 310.
Hyödynjakomenetelmä	Menetelmä, jossa jyvitetään yhteistuotannon polttoaineet sähkölle ja lämmölle vaihtoehtoisten tuotantomuotojen tarvitseman polttoainemäärän suhteessa.
Kuluttajien sähkönkulutus	Asumisen, rakentamisen, maatalouden ja palveluiden sähkönkulutus, josta on vähennetty sähkölämmityksen ja maalämpöpumppujen käyttämä sähkö.
Lämmitystarveluku	Lämmitystarveluku saadaan laskemalla päivittäisten sisä- ja ulkolämpötilojen erotus. Ilmatieteen laitos tuottaa kuntakohtaiset lämmitystarveluvut.
Maalämmön päästöt	Maalämpöpumppujen käyttämän sähkön päästö
Päästöt ilman teollisuutta	Kunnan kasvihuonekaasupäästöt poislukien teollisuuden sähkönkulutus ja teollisuuden ja työkoneiden polttoaineen käyttö. "Päästöt ilman teollisuutta" sisältää kuitenkin teollisuusrakennusten lämmityksen, teollisuuden jätevedenkäsittelyn sekä teollisuuden kaatopaikkojen päästöt.

Rakennusten lämmityksen päästöt	Erillislämmitettyjen rakennusten polttoaineenkulutuksen päästö + sähkölämmityksen ja maalämpöpumppujen käyttämän sähkön päästö + kunnassa kulutetun kaukolämmön tuotannon aiheuttama päästö.
Teollisuuden jätehuolto	Teollisuuden kaatopaikat ja jätevedenpuhdistamot
Teollisuuden sähkönkulutus	Teollisuuden sähkönkulutus ilman teollisuuden omaan käyttönsä tuottamaa sähköä. Teollisuuden omaan käyttöönsä tuottaman sähkön päästöt ovat mukana Teollisuus ja työkoneet -luokan päästöissä.
Yhdyskunnan jätehuolto	Muu kuin teollisuuden jätehuolto

Kasvihuonekaasupäästöjen laskennassa ovat mukana ihmisen toiminnan aiheuttamat tärkeimmät kasvihuonekaasut: hiilidioksidi (CO₂), metaani (CH₄) ja dityppioksidi (N₂O). Mukana eivät ole niin kutsutut fluoratut kasvihuonekaasut eli HFC- ja PFC-yhdisteet sekä rikkiheksafluoridi (SF₆), joita käytetään tietyissä tuotteissa esimerkiksi kylmäaineina.

CO₂-raportin laskentamalli noudattaa Euroopan Unionin kaupunkien ja kuntien päästölaskentaa varten kehittämää standardia¹. Laskentamalli vastaa kuntatasolle sovellettuna menetelmiä, joita käytetään Tilastokeskuksen vuosittain YK:n ilmastopimukselle raportoimassa Suomen kasvihuonekaasuinventaariossa. Lisäksi menetelmät vastaavat, tai ovat helposti muokattavissa vastaamaan yleisimpiä globaalisti käytössä olevia raportointikehyksiä.

Tässä vuosiraportissa Oulun päästöt on esitetty 1.1.2019 voimassa olleen kuntajaon mukaisesti.

¹ European Union, Covenant of Mayors, 2010. How to develop a Sustainable Energy Action Plan – Guidebook. Part II, Baseline Emission Inventory.

3. Sähkönkulutus

CO2-raportin sähkönkulutuksen päästölaskenta perustuu Energiateollisuus ry:n tilastoon kuntien sähkönkulutuksesta. Tilastossa sähkönkulutus on esitetty seuraaville luokille: asuminen ja maatalous; palvelut ja rakentaminen; ja teollisuus. Oulun sähkönkulutus sektoreilla asuminen ja maatalous sekä palvelut ja rakentaminen vuosina 2010–2018 on esitetty taulukossa 2. Teollisuuden sähkönkulutusta on tarkasteltu kappaleessa Teollisuus ja työkoneet.

Taulukko 2. Oulun sähkönkulutus vuosina 2010–2018.

Sähkönkulutus (GWh)	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Asuminen ja maatalous	735	678	692	697	684	687	707	710	714
Palvelut ja rakentaminen	703	668	705	643	652	613	656	677	680

Kuluttajien sähkönkulutuksen päästöt saadaan vähentämällä Energiateollisuus ry:n tilastoluokkien ”asuminen, maatalous, palvelut ja rakentaminen” sähkönkulutuksesta sähkölämmityksen ja maalämpöpumppujen sähkökäytön päästö. Myös ”kuluttajien sähkönkulutus” -luokassa osa energiankulutuksesta kuluu lämmitykseen, sillä se sisältää esimerkiksi kylpyhuoneiden sähköllä toimivan lattialämmityksen sekä ilmalämpöpumppujen käyttämän sähkön.

CO2-raportissa käytetään sähkönkulutuksen päästökertoimenä Suomen keskimääräistä sähkönkulutuksen päästökerrointa. Päästökerroin on laskettu perustuen Tilastokeskuksen ja Energiateollisuus ry:n aineistoon. Suomen sähköntuotannon päästöt on yhteistuotannon tapauksessa laskettu käyttäen hyödynjakomenetelmää, ja näin saadut päästöt on jaettu Suomen sähkönkulutuksella.

Energiateollisuus ry:n tilaston² mukaan sähkön kokonaiskulutus Suomessa oli 86 TWh vuonna 2019. Kokonaiskulutus laski 1,7 % vuodesta 2018, jolloin kokonaiskulutus oli 87 TWh.

Asumisen ja maatalouden osuus kokonaissähkönkulutuksesta vuonna 2019 oli 28 % ja palveluiden ja rakentamisen 24 %. Teollisuuden osuus kokonaissähkönkulutuksesta vuonna 2019 oli 46 %, eli 39 TWh. Teollisuuden sähkönkulutus laski 4,5 % vuodesta 2018 vuoteen 2019. Metsäteollisuus on teollisuuden toimialoista merkittävin sähkökäyttäjä. Hieman alle puolet teollisuuden sähkönkulutuksesta on metsäteollisuuden käyttämää sähköä.

Sähkönkulutuksen päästökerroin vaihtelee vuosittain riippuen muun muassa kotimaassa käytettyjen polttoaineiden osuuksista, vesivoiman saatavuudesta, päästökaupparamarkkinoiden tilanteesta, tuonnista ja viennistä. Hiilidioksidineutraalin sähkön tuotannon kannalta keskiössä ovat tuuli-, vesi- ja ydinvoima sekä kotimaiseen bioenergiaan pohjautuva sähkön ja lämmön yhteistuotanto.

Sähköntuotannon päästöt vuonna 2019 olivat 5,5 miljoonaa tonnia hiilidioksidia. Tuotannon päästöt edellisvuosina ovat olleet suuremmat: 7 miljoonaa tonnia vuonna 2018 ja 5,8 miljoonaa tonnia vuonna 2017. Vuonna 2019 82 % Suomessa tuotetusta sähköstä oli hiilidioksidineutraalia. Uusiutuvilla energialähteillä tuotettiin 47 % tuotetusta sähköstä. Uusiutuvista energiamuodoista merkittävimpiä olivat vesivoima ja erilaiset biomassat. Tuulivoiman tuotanto on kuitenkin kasvanut vuosittain ja vuonna 2019 tuulivoimalla tuotettiin ensimmäistä kertaa yli 6 000 gigawattituntia sähköä. Kotimaisilla energialähteillä tuotetun sähkön osuus tuotannosta vuonna 2019 oli 51 %. Vuonna 2019 sähkön kokonaiskulutuksesta tuontisähkön osuus oli 23 %, eli noin 20 terawattituntia.

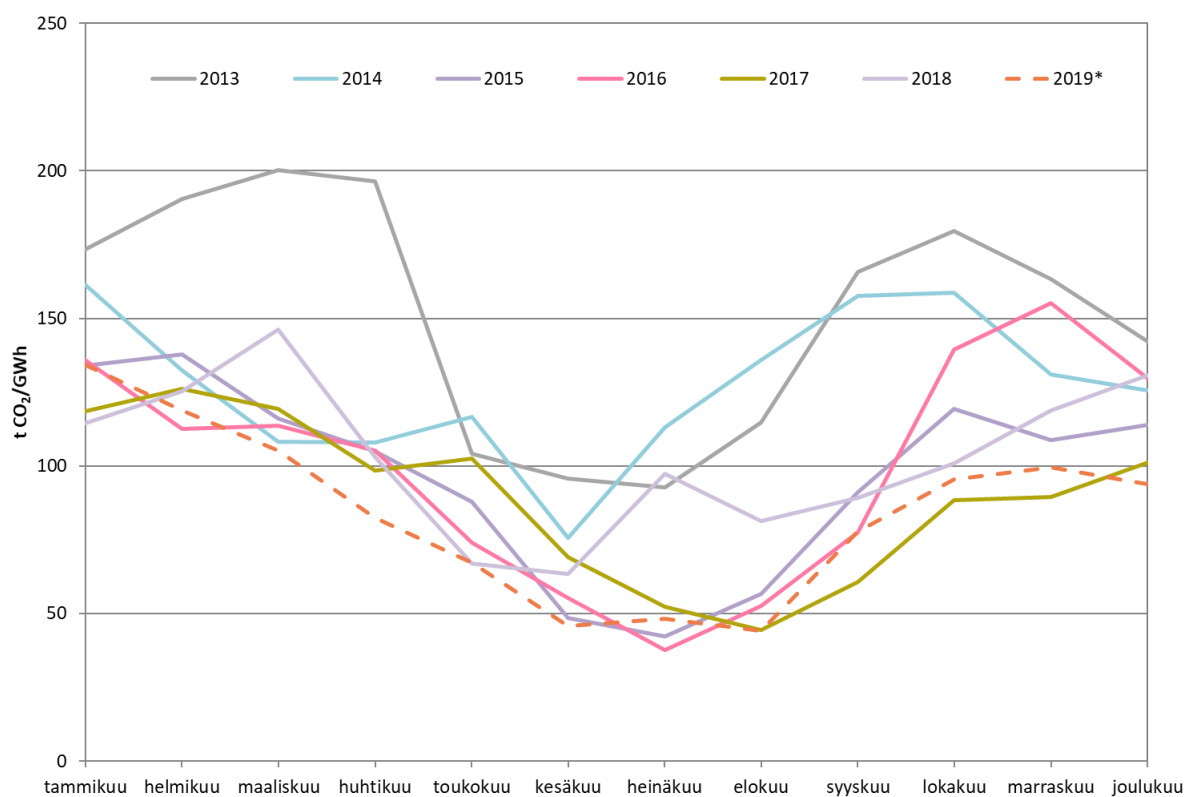
² Energiateollisuus ry, Sähkötilastot, <https://energia.fi/julkaisut/tilastot/sahkotilastot>

Sähkönkulutuksen päästöjä voivat vähentää kaikki kunnan sähkönkuluttajat: julkiset toimijat, elinkeinoelämä ja asukkaat. Suunnittelun ja rakentamisen aikana tehdyt ratkaisut vaikuttavat merkittävästi asumisen energiankäytön tasoon. Kulutukseen voi vaikuttaa säästämällä sähköä sekä toteuttamalla energiatehokkuutta parantavia toimia. Kunnat voivat esimerkiksi suosia ja kannustaa paikalliseen uusiutuvan energian pientuotantoon ja vaikuttaa omistamiensa energiayhtiöiden vähäpäästöisemmän tuotannon kehittämiseen. Sähkölämmityksessä rakennuksissa asukkaat voivat vähentää sähkönkulutustaan esimerkiksi kiinnittämällä huomiota sopivaan huonelämpötilaan ja rajoittamalla lämpimän veden käyttöä. Kaikissa rakennuksissa sähkönkulutusta voidaan pienentää suunnittelemalla valaistus mahdollisimman energiatehokkaaksi.

CO2-raportissa sähkönkulutus lasketaan viikkotasolla, ja sähkönkulutuksen päästökerroin kuukausittain. Näin ollen sähkölämmitykselle saadaan käytännössä suurempi päästökerroin kuin kuluttajien sähkönkulutukselle, sillä sähkölämmitystä käytetään enemmän talviaikaan, jolloin päästökerroin on keskimäärin suurempi kuin kesällä (kuva 1). CO2-raportissa käytetyt Oulun sähkönkulutuksen päästökertoimet on esitetty taulukossa 3.

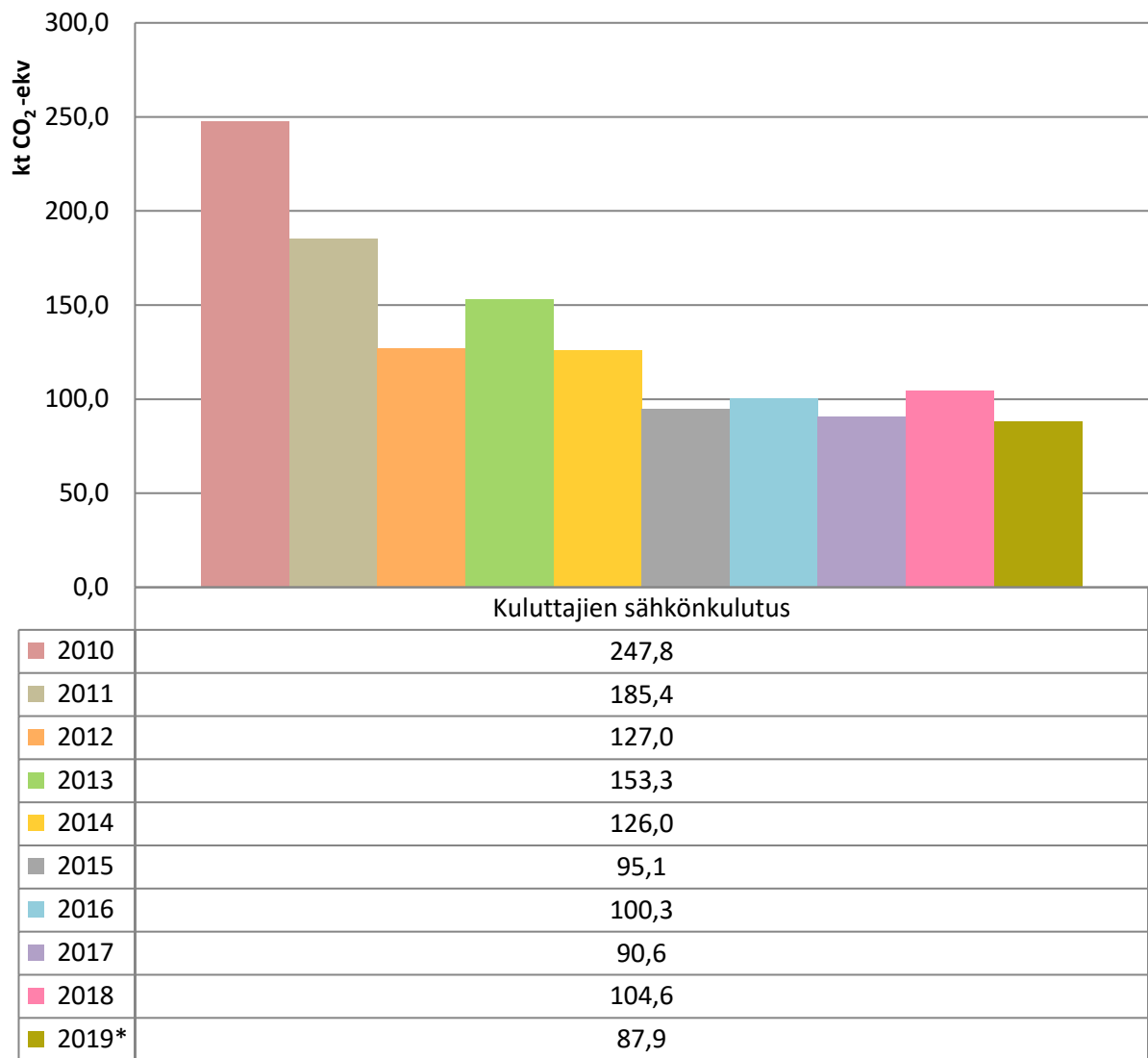
Taulukko 3. CO2-raportissa käytetyt Oulun sähkönkulutuksen päästökertoimet 2010–2018.

t CO ₂ -ekv/GWh	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Kuluttajien sähkönkulutus	238	186	126	156	130	99	103	92	106
Sähkölämmitys	264	218	144	171	133	113	115	101	117
Teollisuuden sähkönkulutus	232	179	122	154	129	98	100	90	105

Kuva 1. Sähkönkulutuksen päästökerroin kuukausitasolla vuosina 2013–2019, laskettuna hyödynjakomenetelmällä Energiateollisuus ry:n aineistosta. Vuoden 2019 tieto on ennakkotieto.

Kuvassa 2 on esitetty kukuttajien sähkönkulutuksen päästöjen kehitys Oulussa vuosina 2010–2019. Vuoden 2019 tieto on ennakkotieto. Kuluttajien sähkönkulutuksen päästöt kasvoivat 16 prosenttia vuodesta 2017 vuoteen 2018. Päästöjen kasvuun vaikutti sähkön päästökertoimen kasvu. Ennakkotiedon mukaan sähkönkulutuksen päästöt kuitenkin laskivat jälleen vuonna 2019, johtuen sähköntuotannon hiilidioksidipäästöjen laskusta.

Kuva 2. Kuluttajien sähkönkulutuksen päästöjen kehitys Oulussa vuosina 2010–2019. Vuoden 2019 tieto on ennakkotieto.

4. Rakennusten lämmitys

Suomessa huomattava osa energiankulutuksesta ja kasvihuonekaasupäästöistä aiheutuu rakennusten lämmityksestä. Kuntalaiset voivat vaikuttaa lämmityksestä aiheutuviin päästöihin esimerkiksi alentamalla sisälämpötilaa, parantamalla rakennusten energiatehokkuutta sekä toteuttamalla lämmitystapamuutoksia. Ympäristöystävällisiä, päästöjä vähentäviä lämmitysjärjestelmiä ovat esimerkiksi maalämpö, puupolttoaineet sekä aurinkokeräimet.

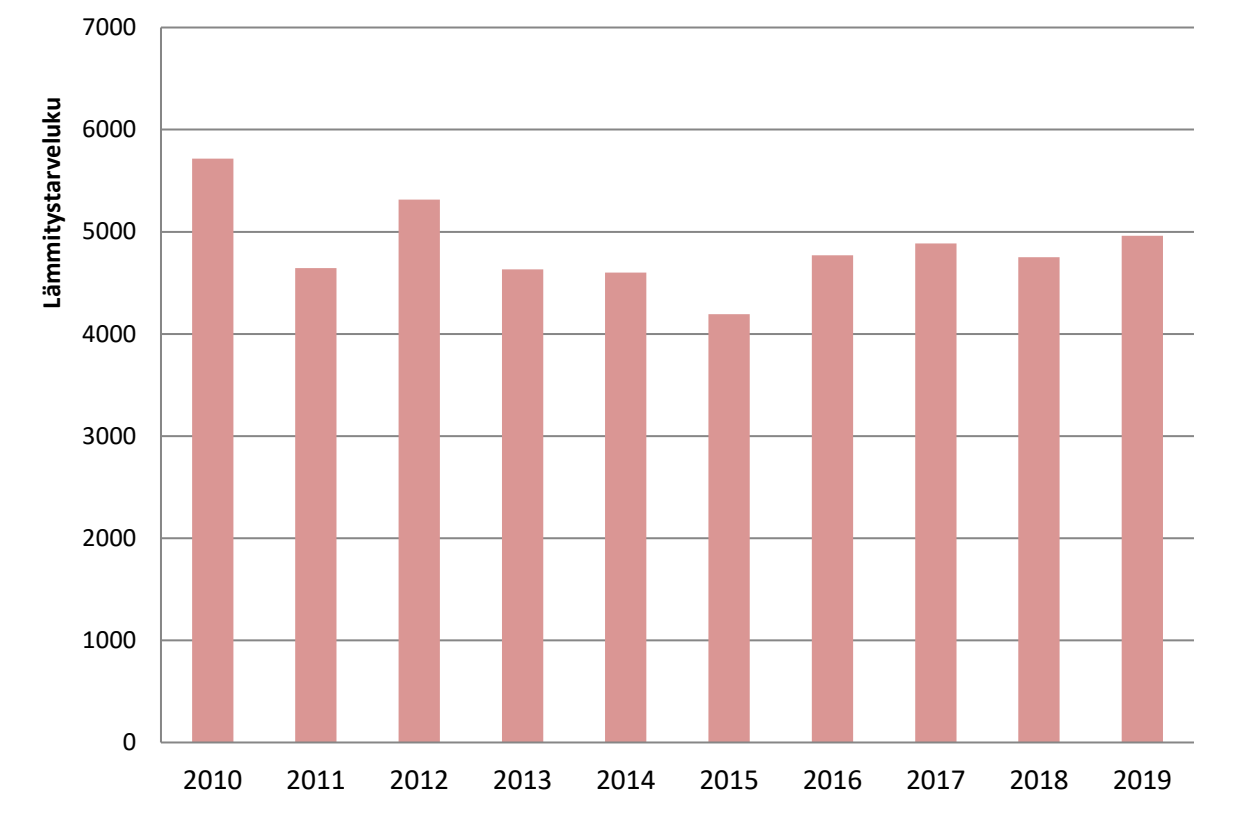
Asuinrakennusten energiatehokkuutta parantaviin korjaushankkeisiin on mahdollista hakea energia-avustuksia. Avustuksia voivat hakea kerros- ja rivitaloyhtiöt, valtion tuella rahoitettuja vuokra-asuntoja ja asumisoikeusasuntoja omistavat yhteisöt, joille myönnetään perusparannuskorkotukilainaa sekä omakoti-, pari- ja ketjutalojen omistajat. Avustusta voi saada kaikenikäisiin rakennuksiin. Avustuksia myönnetään yhteensä 20 miljoonaa euroa vuonna 2020 ja 40 miljoonaa euroa vuodessa vuosina 2021–2022.

Kunnat puolestaan voivat tukea uusiutuviin energianlähteisiin siirtymistä energianeuvonnan ja tiedotuksen keinoin, esimerkiksi tarjoamalla tietoa lämmitystapamuutoksista ja uusiutuvan energian pientuotannosta. Lisäksi kunnissa voidaan vaikuttaa lämmitysenergian kulutukseen ja siitä syntyviin päästöihin omien rakennusten järkevällä lämmityksellä ja lämmityksen suunnittelulla. Rakennusten ja kunnallistekniikan fossiilisia polttoaineita korvaamalla saavutetaan päästövähennyksiä ja kustannussäästöjä.

Kaukolämmön tuottaminen lämmön ja sähkön yhteistuotantolaitoksissa on kaukolämmön energiatehokkain vaihtoehto. Päästöjä voidaan vähentää kunnassa myös käyttämällä uusiutuvaa energiaa tai teollisuuden ylijäämälämpöä. Fossiilisia polttoaineita, kuten öljyä tai kivihiiltä käytettäessä päästöt nousevat korkeiksi. Monissa CO₂-raportin kunnissa on viime vuosien aikana siirrytty käyttämään uusiutuvia energianlähteitä, kuten haketta ja muita puupolttoaineita. Niiden käyttö on korvannut esimerkiksi öljyn, maakaasun ja turpeen käyttöä. Näille kunnille on tyypillistä kaukolämmön tuotannon päästöjen suurikin vaihtelu vuosittaisen polttoainejakauman mukaan.

Yhdyskuntajätteen hyödyntäminen kaukolämmöntuotannon polttoaineena on viime vuosina yleistynyt merkittävästi. Kunnissa, joissa jätteenpoltolla tuotetaan kaukolämpöä, on jätteenpolton päästö kansainvälisten laskentaohjeiden mukaisesti mukana kaukolämmönkulutuksen päästössä. Energiahyödynnettyjen yhdyskuntajätteiden sisältämät bioperäiset jakeet (kuten puu, pahvi, kartonki), vähentävät kasvihuonekaasupäästöjä, mikäli niillä korvataan fossiilisten polttoaineiden käyttöä. Yhdyskuntajäte sisältää kuitenkin usein myös merkittävästi muovia. Muovi sisältää fossiilisista lähteistä peräisin olevaa hiiltä, joka vapautuu polton yhteydessä aiheuttaen päästöjä.

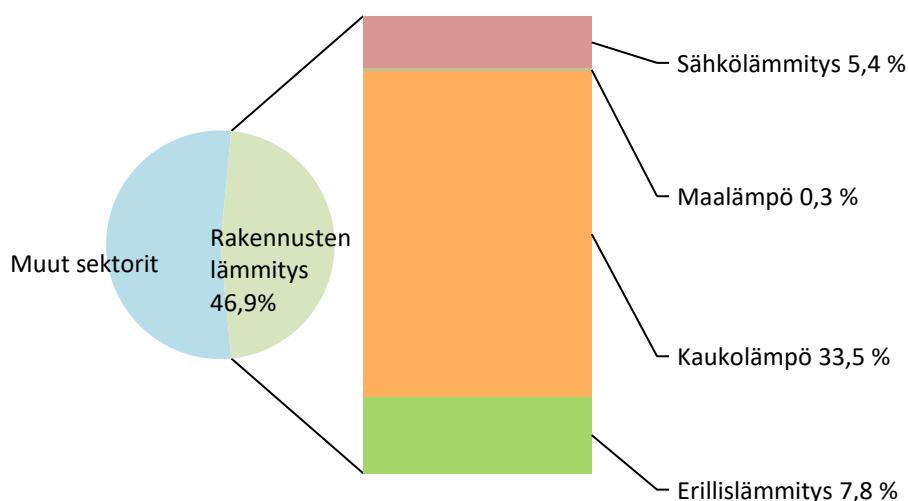
Rakennusten lämmitystarvetta eri vuosina voidaan vertailla lämmitystarveluvulla, joka lasketaan päivittäisten ulko- ja sisälämpötilojen erotuksena (ks. taulukko 1). Kuvassa 3 on esitetty Oulun lämmitystarveluvut vuosina 2010–2019. Kuvasta nähdään, että tällä aikavälillä lämpimin vuosi on ollut 2015 ja kylmin vuosi 2010. Lämmitystarveluvun vuosittaisen vaihtelun vaikutus päästöihin on usein suurempaa kuin vuosittaiset muutokset erillislämmitettyjen rakennusten lämmitysmuodoissa. Pidemmällä tähtämällä muutokset rakennusten lämmitysmuodoissa näkyvät päästökehityksessä selvemmin.

Kuva 3. Oulun lämmitystarveluvut vuosina 2010–2019.

Öljyllä, sähköllä ja maalämmöllä lämmitettyjen rakennusten energiantarve on laskettu CO₂-raportin mallilla. Laskennan lähtötietoina ovat Tilastokeskuksen rakennuskannasta saadut kuntakohtaiset rakennusten pinta-ala tiedot käyttötarkoituksen mukaan sekä kunnan vuosittainen lämmitystarve. Mallissa hyödynnetään myös Tilastokeskuksen tilastoa rakennusten lämmityksen energiankulutuksesta koko Suomessa, sekä Motiva Oy:n tietoja lämpimän käyttöveden lämmityksen energiantarpeesta rakennuksen käyttötarkoituksen mukaan.

Kuvassa 4 on esitetty Oulun rakennusten lämmityksen päästöjen osuus kokonaispäästöistä ilman teollisuutta, teollisuuden jätehuoltoa, satamaa ja raideliikenteen dieselin kulutusta vuonna 2018.

Kuva 4. Rakennusten lämmityksen päästöjen osuus kokonaispäästöistä (ilman teollisuutta, teollisuuden jätehuoltoa, satamaa ja raideliikenteen dieselin kulutusta) Oulussa vuonna 2018 ja sektorin jakautuminen eri päästölähteisiin.

Puupolttoaineen kulutus rakennusten erillislämmityksessä perustuu Metlan tilastoon polttopuun käytöstä. Puun pienkäyttöä koskeva kartoitus toteutetaan noin kymmenen vuoden välein.

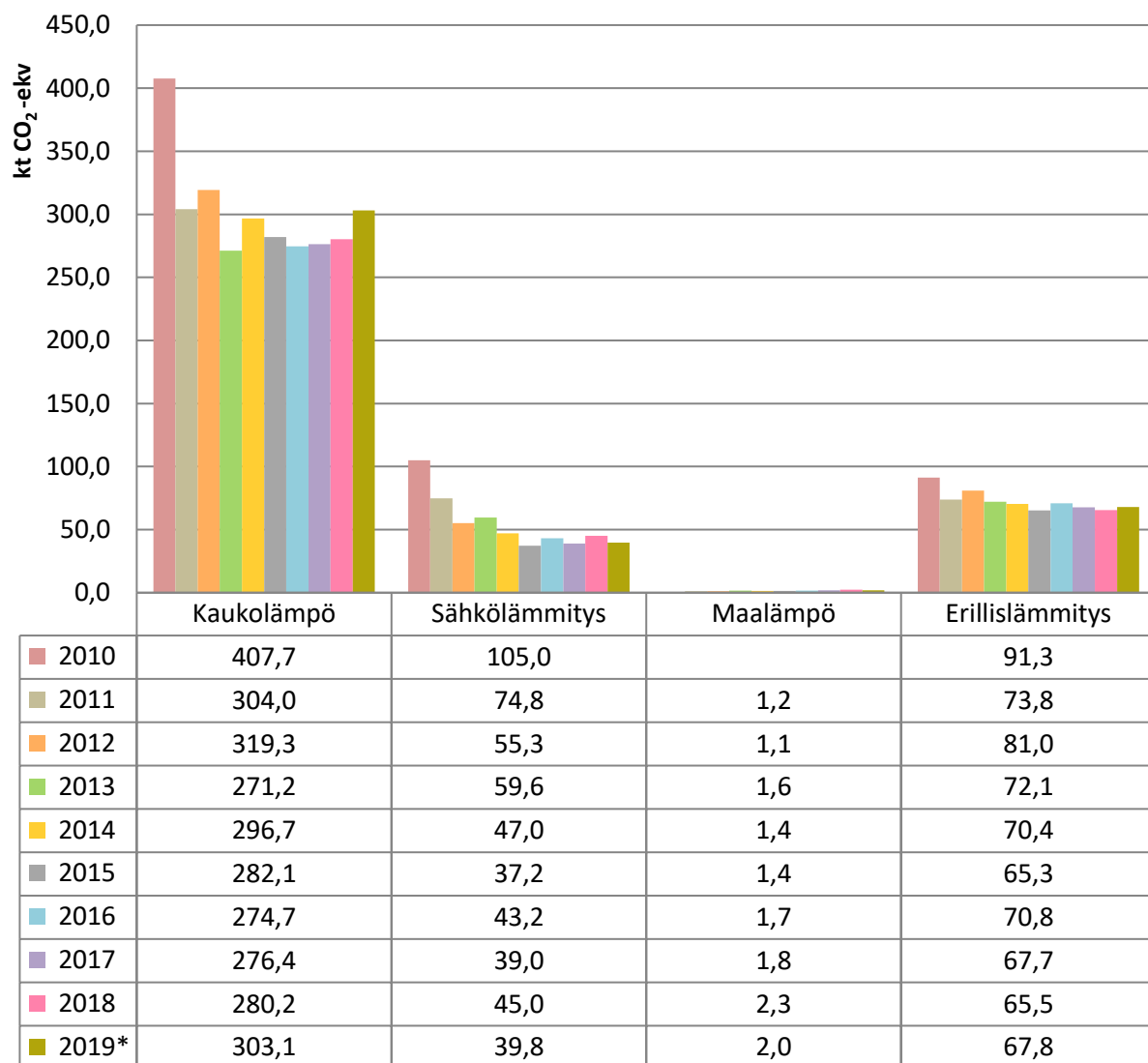
Tiedot kaukolämmön tuotannon polttoaineista on saatu kaukolämmön toimittajilta. Laskennassa on otettu huomioon kaukolämmön ostot ja myynnit kunnan rajojen yli. Kulutusperusteista laskentatapaa noudattaen kaukolämmön tuotannossa syntyneet päästöt on allokoitu sille kunnalle, jossa kaukolämpö kulutetaan. Sähkön ja kaukolämmön yhteistuotannon polttoaineet on jaettu sähkölle ja kaukolämmölle hyödynjakomenetelmää käyttäen.

Rakennusten lämmityksen päästöt on laskettu perustuen polttoainekohtaisiin päästökertoimiin sekä sähkönkulutuksen päästökertoimeen. Polttoaineiden CO₂-päästöt on laskettu hyödyntäen Tilastokeskuksen polttoaineluokitusta.

Polttoaineen poltossa syntyy myös pieniä määriä CH₄- ja N₂O-päästöjä. Näiden päästöjen määrä riippuu sekä käytettävästä polttoaineesta että polttoteknologiasta. CH₄- ja N₂O-päästöt on laskettu käyttäen Kasvenermallin päästökertoimia.

Rakennusten lämmityksen päästöt vuonna 2018 olivat yhteensä 393,0 kt CO₂-ekv. Päästöt kasvoivat 2 % vuodesta 2017. Kaukolämmityksen päästöt kasvoivat prosentin vuodesta 2017 vuoteen 2018.

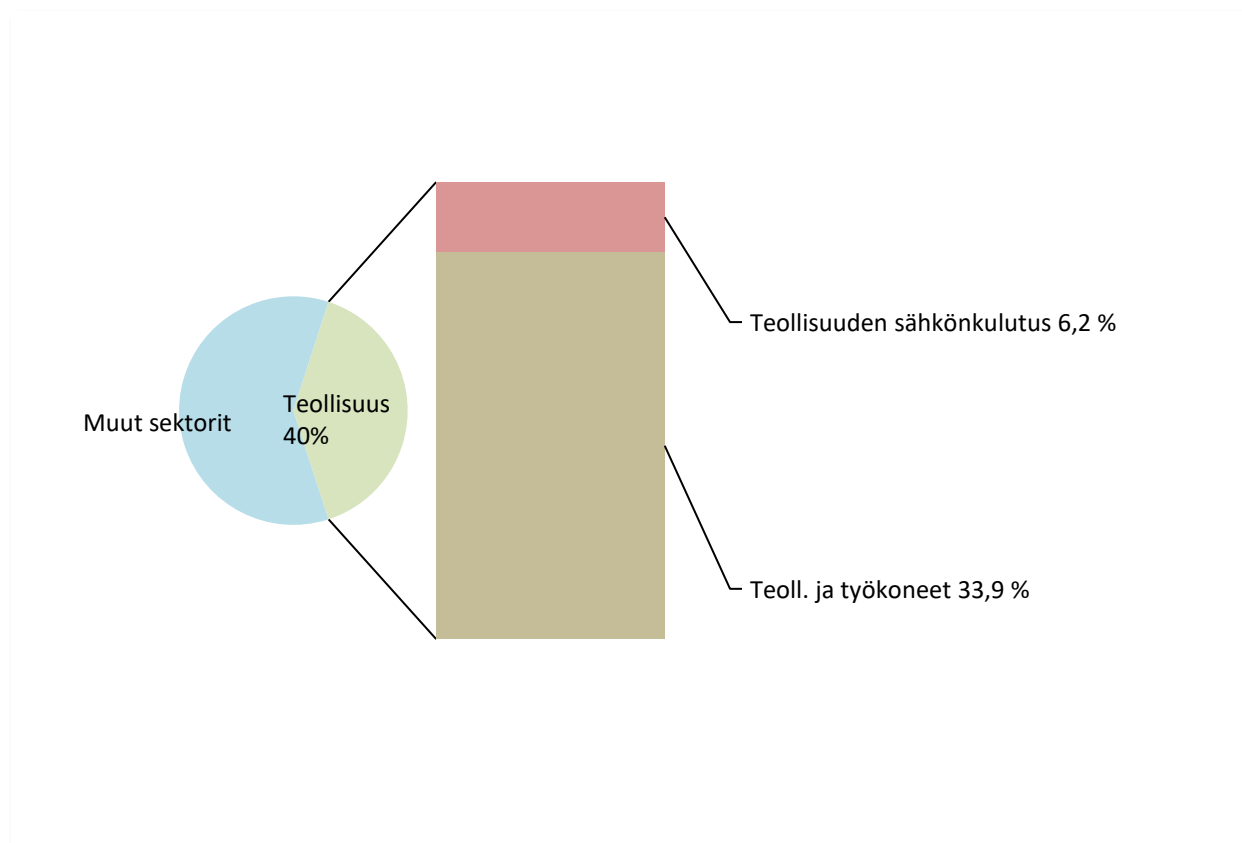
Rakennusten lämmityksen päästöjen kehitys Oulussa vuosina 2010–2019 on esitetty kuvassa 5. Kuvassa esitetyt maalämmön päästöt kuvaavat maalämpöpumppujen sähkönkulutuksen päästöjä. Maalämmön päästöjä tarkasteltaessa on otettava huomioon, että viime vuosina yleistyneen lämmitysmuodon tiedot eivät ole rakennuskantatilastossa välttämättä täysin ajan tasalla.

Kuva 5. Rakennusten lämmityksen päästöjen kehitys Oulussa vuosina 2010–2019. Vuoden 2019 tieto on ennakkotieto.

5. Teollisuus ja työkoneet

Kuvassa 6 on esitetty teollisuuden päästöjen osuus Oulun kokonaispäästöistä vuonna 2018 ilman teollisuuden jätehuoltoa, satamaa ja raideliikenteen dieselin kulutusta.

Kuva 6. Teollisuuden päästöjen osuus kokonaispäästöistä (ilman teollisuuden jätehuoltoa, satamaa ja raideliikenteen dieselin kulutusta) Oulussa vuonna 2018 ja sektorin jakautuminen eri päästölähteisiin.

Teollisuuden päästöt on laskettu perustuen teollisuuden käyttämiin polttoaineisiin, öljyn myyntimääriin sekä teollisuuden sähkönkulutukseen. Teollisuuden käyttämien polttoaineiden määrät on saatu ympäristöhallinnon VAHTI ja YLVA-tietokannoista sekä yritys-kyselyillä, teollisuuden sähkönkulutustiedot Energiateollisuus ry:n tilastosta ja teollisuuden sähköntuotantotiedot yritys-kyselyillä. Teollisuuden sähkönkulutuksen päästö on laskettu käyttäen valtakunnallista sähkönkulutuksen päästökerrointa. Teollisuuden omaan käyttöön tuottaman sähkön päästöt ovat mukana "teollisuus ja työkoneet" -luokan päästöissä. Näin ollen teollisuuden sähkönkulutuksen päästöihin allkoituu vain teollisuuden ostosähkö.

Teollisuuden prosessipäästöt tarkoittavat teollisuusprosesseista vapautuvia muita kuin energiaperäisiä päästöjä. Teollisuuden prosessipäästöt on laskettu mukaan "Teollisuus ja työkoneet" -luokan päästöihin. Oulussa teollisuuden prosessipäästöjä syntyy kalkkikiven käytöstä savukaasujen puhdistuksessa sekä dolomiitin käytöstä vuorivillan raaka-aineena. Dolomiitin käyttö Oulussa loppui vuoden 2017 aikana tehtaan lopettamisen myötä.

Kevyttä polttoöljyä käytetään teollisuuden ja lämmityksen lisäksi myös dieselkäyttöisissä työkoneissa, raideliikenteessä, vesiliikenteessä ja maatalouden polttoaineena (esimerkiksi maatalousrakennukset ja kuivurit). Kevyen ja raskaan polttoöljyn käyttö "teollisuus ja työkoneet" -luokassa on laskettu vähentämällä kuntaan toimitetuista määristä rakennusten erillislämmitykseen, kaukolämmitykseen ja raideliikenteeseen käytetyt polttoainemäärät, ja tietoa on verrattu teollisuuslaitosten ilmoittamiin öljyn käyttömääriin.

Teollisuuden energiankulutus Oulussa vuosina 2010–2019 on esitetty taulukossa 4. Vuoden 2019 tieto on ennakkotieto. Teollisuuden ja työkoneiden luvut sisältävät teollisuuden tuotannossa käytetyt polttoaineet, bensiinikäyttöisten työkoneiden polttoaineet sekä kevyen ja raskaan polttoöljyn muun kulutuksen. Teollisuuden ja työkoneiden energiankulutus oli vuonna 2018 4600 GWh. Teollisuuden ja työkoneiden energiankulutus kasvoi vuodesta 2017 mutta laski ennakkotiedon perusteella jälleen vuonna 2019. Teollisuuden sähkönkulutus sisältää teollisuuden ostaman sähkön eli teollisuuden sähkönkulutuksen, josta on poistettu teollisuuden omaan käyttöön tuottama sähkö. Teollisuuden sähkönkulutus oli 820 GWh vuonna 2018. Kulutus laski vuodesta 2017.

Taulukko 4. Teollisuuden energiankulutus Oulussa vuosina 2010–2019. Vuoden 2019 tieto on ennakkotieto.

Vuosi	Teollisuus ja työkoneet (GWh)	Teollisuuden sähkönkulutus (GWh)
2010	5429	1020
2011	5060	1113
2012	5060	1002
2013	4872	986
2014	4715	957
2015	4186	975
2016	4379	984
2017	4394	878
2018	4600	820
2019*	4423	850

Kuvassa 7 on esitetty Oulun teollisuuden ja työkoneiden polttoainekulutuksen sekä teollisuuden sähkökulutuksen päästöjen kehitys vuosina 2010–2019. Vuoden 2019 tieto on ennakkotieto. Vuonna 2018 teollisuuden ja työkoneiden päästöt olivat 472,9 kt CO₂-ekv. Teollisuuden ja työkoneiden päästöt kasvoivat 5 % vuodesta 2017 vuoteen 2018.

Teollisuuden sähkökulutuksen päästöihin vaikuttaa paitsi sähkökulutus (taulukko 4) myös laskennassa käytetty päästökerroin (taulukko 3). Vuonna 2018 teollisuuden sähkökulutuksen päästöt olivat 86,0 kt CO₂-ekv. Sähkökulutuksen päästöt kasvoivat vuodesta 2017. Päästöjen kasvuun vaikutti sähkön päästökertoimen kasvu.

Kuva 7. Teollisuuden ja työkoneiden sekä teollisuuden sähkökulutuksen päästöjen kehitys Oulussa vuosina 2010–2019. Vuoden 2019 tieto on ennakkotieto.

6. Liikenne

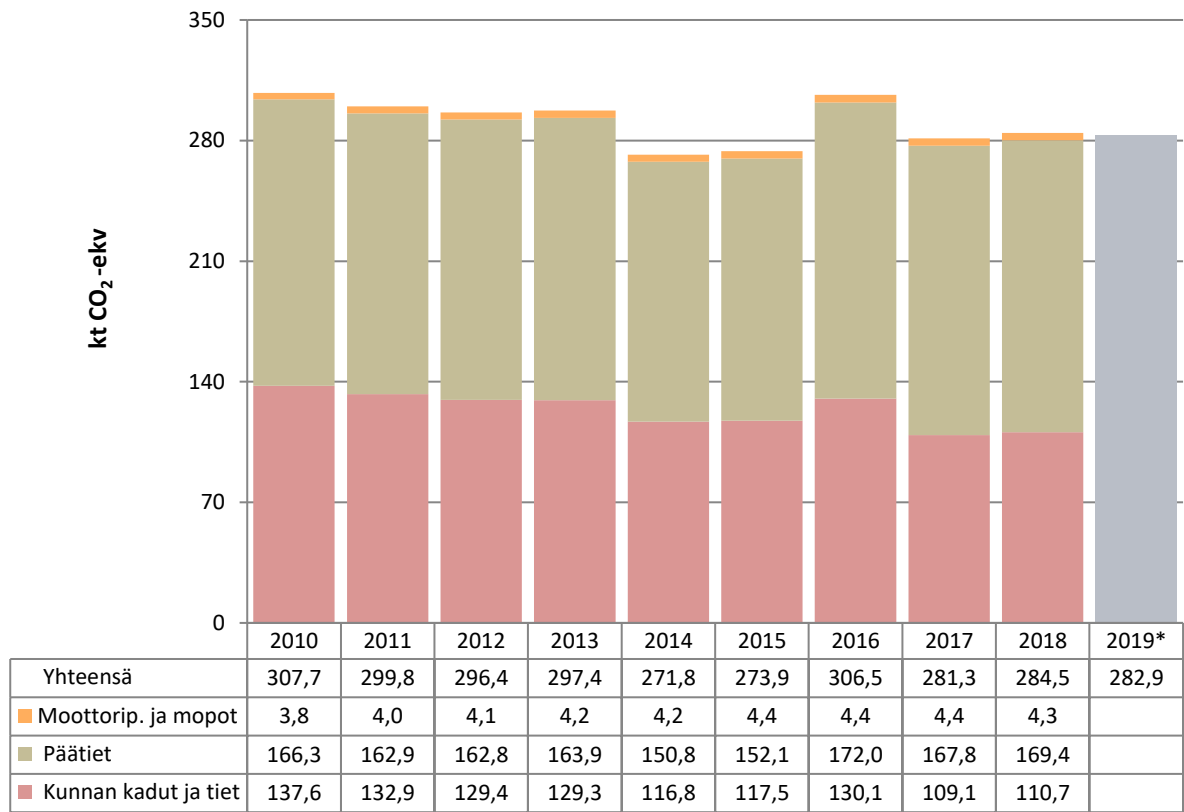
Liikenteestä aiheutuu noin viidennes Suomen kasvihuonekaasupäästöistä. Päästöjen lisäksi ympäristöhaasteita aiheuttavat ilmanlaadun heikkeneminen, melu ja vaikutukset pohjavesiin. Kunnat voivat vaikuttaa tieliikenteen päästöihin kehittämällä joukkoliikenteen ja kävelyn ja pyöräilyn houkuttelevuutta sekä edistämällä autokannan uudistumista sekä vähäpäästöistä ajoneuvoteknologiaa. Vähäpäästöisten autojen yleistymiseen kunnissa voidaan vaikuttaa esimerkiksi varaamalla niille pysäköintipaikkoja ja alentamalla niiden pysäköintimaksuja. Kuntalaiset puolestaan voivat vähentää liikenteen päästöjä suosimalla joukkoliikennettä sekä kävelyä ja pyöräilyä ja välttämällä turhia ajomatkoja. Moniautoisissa talouksissa useamman ajoneuvon tarpeellisuutta voidaan harkita. Useamman auton tarve pienenee esimerkiksi kimpakyytejä suosimalla.

Tieliikenteen päästölaskenta perustuu VTT:n LIISA-malliin³, jossa lasketaan päästöt eri ajoneuvotyypeille ja tieluokille. LIISA-malli on yksi VTT:n LIPASTO järjestelmän viidestä mallista. Mallilla tuotetaan Suomen viralliset vuosittaiset päästömäärät EU:lle, YK:lle ja Suomen tilastoihin. Laskenta perustuu kahteen pääelementtiin, autokohtaisiin vuosisuoritteisiin (km/a) ja suoritekohtaisiin päästökertoimiin (g/km). Kuntakohtaisessa laskennassa maantiesuoritteen lähtökohtana on Liikenneviraston ilmoitus maantiesuoritteesta kunnittain. Katusuorite jaetaan kunnille niiden väkiluvun suhteessa, lukuun ottamatta suurimpia kaupunkeja, joiden osalta katuliikennesuoritteesta on tarkempaa tietoa.

Mallissa käytettyihin päästökertoimiin vaikuttavat polttoaineiden bio-osuudet. Vuosina 2014 ja 2015 polttoaineiden bio-osuudet olivat korkeat, mikä näkyy myös tieliikenteen päästöissä. Vuonna 2018 polttoaineiden bio-osuus laski vuoden 2017 kasvun jälkeen, mikä näkyy tieliikenteen päästöjen kasvuna lähes kaikissa kunnissa.

³ VTT 2019, LIISA 2018, <http://lipasto.vtt.fi/inventaario.htm>

Tieliikenteen päästöt Oulussa vuosina 2010–2019 on esitetty kuvassa 8. Autojen (henkilö- ja pakettiautot, kuorma-autot ja linja-autot) päästöt on esitetty pääteille ja kunnan kaduille ja teille. Moottoripyörien ja mopojen päästöt on esitetty erikseen. Tieliikenteen päästöt kasvoivat prosentoin vuodesta 2017 vuoteen 2018.

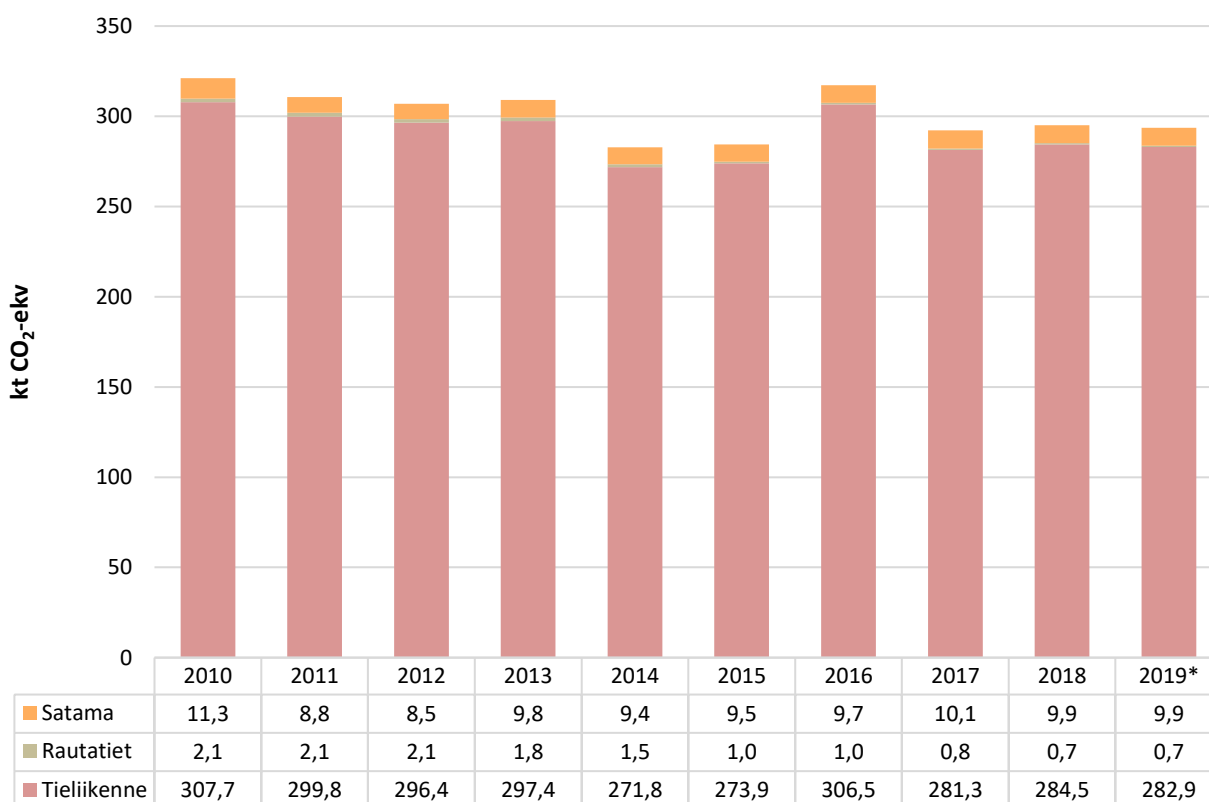

Kuva 8. Tieliikenteen päästöt Oulussa vuosina 2010–2019. Vuoden 2019 tieto on ennakkotieto, joka perustuu liikennemäärien muutoksiin kunnan alueella.

Liikenteen päästöt yhteensä vuosina 2010–2019 on esitetty kuvassa 9. Rautatieliikenteen dieselin kulutuksen päästöt on laskettu VTT:n RAILI-mallin⁴ tietojen perusteella. Raideliikenteen päästöt ovat laskeneet vuodesta 2013 lähtien. Vuonna 2018 raideliikenteen päästöt olivat 0,7 kt CO₂-ekv. Vuoden 2019 ennakkotietona on vuoden 2018 tieto. Raideliikenteen sähkönkulutuksen päästöt ovat mukana kuluttajien sähkönkulutuksessa.

Sataman päästöt on saatu VTT:n MEERI-mallista⁵. Sataman päästöt vuonna 2018 olivat 9,9 kt CO₂-ekv. Päästöt laskivat vuodesta 2017 vuoteen 2018. Myös sataman vuoden 2019 ennakkotietona on käytetty vuoden 2018 tietoa.

Liikenteen yhteenlasketut päästöt vuonna 2018 olivat 295,1 kt CO₂-ekv. Tieliikenteen osuus liikenteen yhteenlasketuista päästöistä vuonna 2018 oli 96 % ja sataman 3 %. Rautateiden päästöjen osuus liikenteen kokonaispäästöistä oli pieni.

Kuva 9. Liikenteen päästöt Oulussa vuosina 2010-2019. Sataman ja raideliikenteen vuoden 2019 ennakkotietona on vuoden 2018 tieto. Tieliikenteen vuoden 2019 ennakkotieto perustuu liikennemäärien muutoksiin kunnan alueella.

⁴ VTT 2019, RAILI 2018, <http://lipasto.vtt.fi/raili/index.htm>

⁵ VTT 2019, MEERI 2019, <http://lipasto.vtt.fi/meeri/index.htm>

7. Maatalous

Maataloudesta aiheutuu noin 10 prosenttia Suomen kasvihuonekaasupäästöistä. Maatalouden päästöt aiheutuvat eläinten ruuansulatuksesta, lannasta sekä peltoviljelystä. Merkittävimmät päästöt aiheutuvat maaperään lannoitteena lisätystä typestä sekä tuotantoeläinten ruuansulatuksesta. Nykyisellä tasolla maatalouden päästöt ovat pysyneet jo yli kymmenen vuoden ajan. Verrattaessa päästöjä vuoden 1990 tasoon, ovat päästöt kuitenkin laskeneet noin 14 prosenttia. Päästöjen lasku johtuu pääasiassa väkilannoitteiden käytön vähenemisestä. Päästöjen laskuun on lisäksi vaikuttanut maatalouden rakennemuutos, josta on seurannut tilojen lukumäärän lasku, tilakoon kasvu ja muutoksia kotieläinten määrissä. Esimerkiksi nautojen ruuansulatuksen päästöt ovat laskeneet nautojen määrän vähenemisen myötä. Myös viljan viljelyala ja tuotanto ovat hiukan pienentyneet viimeisten parinkymmenen vuoden aikana.

Maatilojen kasvihuonekaasupäästöihin voidaan vaikuttaa siirtymällä uusiutuvan energian käyttöön, huolehtimalla peltomaan rakenteesta ja kasvattamalla peltojen hiilinieluja. Suosimalla typensitojakasveja teollisen typpilannoitteen sijaan voidaan vähentää lannoiteteollisuuden päästöjä. Lannan varastointi- ja käsittelytapoja suunnitteleamalla ravinteet saadaan tehokkaammin kiertoon ja kasvien käyttöön, ilmaan haihtumisen sijaan. Kiertotalous on ollut näkyvästi esillä viime vuosina ja se on tärkeä osa useiden ympäristöongelmien ratkaisua.

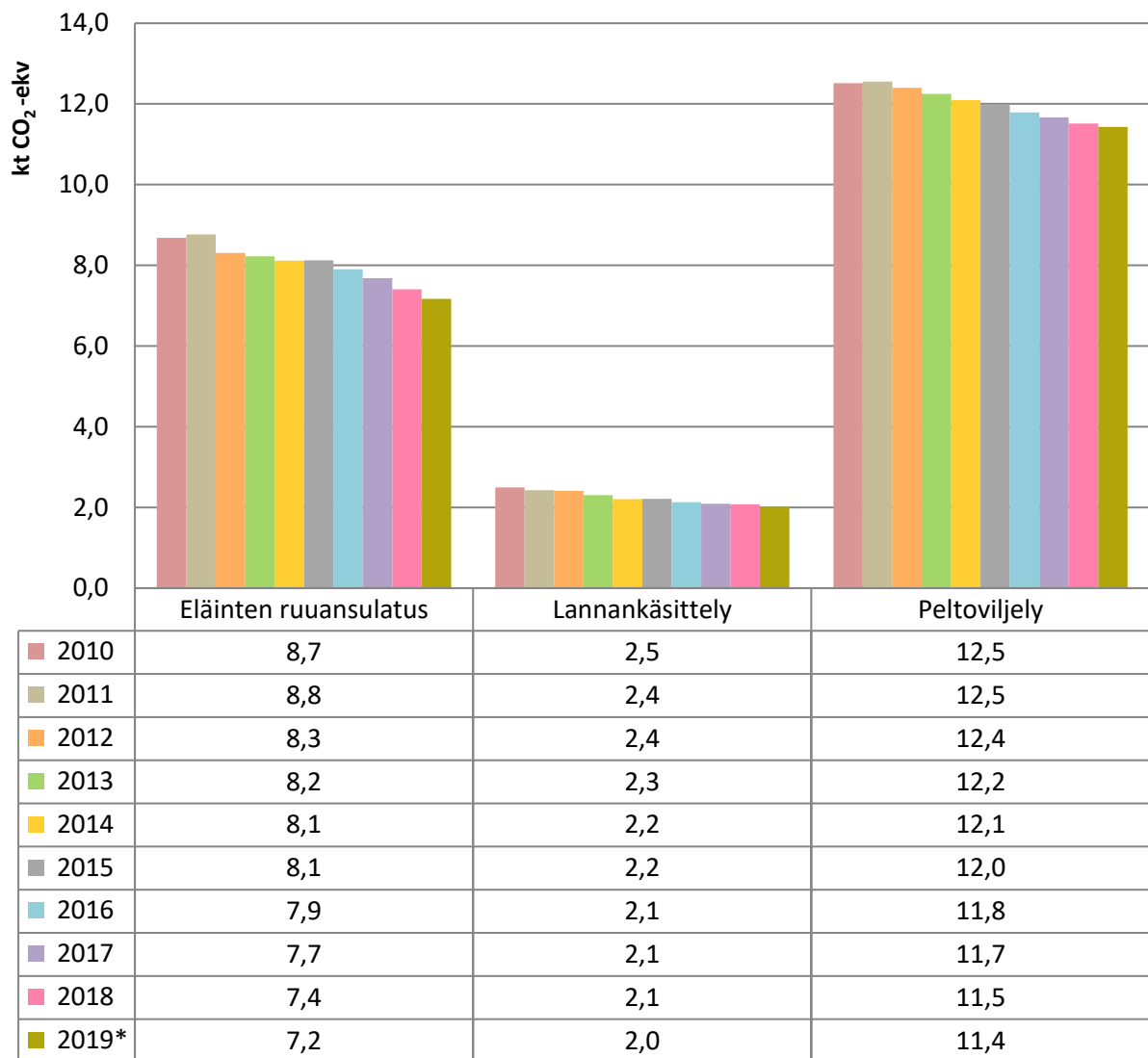
Eläinten ruuansulatuksen ja lannankäsittelyn päästöt on laskettu perustuen eläinten lukumäärään sekä Suomen kasvihuonekaasuinventaarion eläintyyppikohtaisiin päästökertoimiin. Laskennassa ovat mukana seuraavat eläintyytit: nautaeläimet (5 eri luokkaa), hevoset, ponit, lampaat, vuohet, siat, porot ja siipikarja (6 eri luokkaa).

Eläinten lukumäärätiedot on saatu Ruokaviraston maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä ja Suomen Hippos ry:stä. Porojen lukumäärätiedot on saatu Paliskuntain yhdistykseltä.

Peltoviljelystä aiheutuu N₂O-päästöjä, sillä pieni osa pelloille lisätystä typestä muodostaa N₂O:ta. Päästölaskennassa ovat mukana synteettinen typpilannoitus, lannan käyttö lannoitteena, kasvien niittojäännös ja tyypeä sitovat kasvit. Lisäksi laskennassa ovat mukana peltojen kalkituksen CO₂-päästö, sekä epäsuorat N₂O-päästöt muiden tyyppiyhdisteiden laskeuman sekä typen huuhtouman seurauksena.

Peltoviljelyn päästölaskenta perustuu Ruokaviraston viljelypinta-alatietoihin seuraaville kasveille: apilansiemen, herne, kaura, kevätvehnä, kukkakaali, lanttu, mukulaselleri, ohra, peruna, porkkana, punajuuri, ruis, seosvilja, sokerijuurikas, syysvehnä, tarhaherne, valkokaali ja öljykasvit. Lisäksi on käytetty tietoa koko viljelypinta-alasta. Päästöt on laskettu käyttäen Suomen kasvihuonekaasuinventaarion menetelmiä.

Kuvassa 10 on esitetty maatalouden päästöjen kehitys vuosina 2010–2019. Porojen lukumäärätiedot perustuvat vuoden 2019 osalta ennakkotietoon. Tämä vaikuttaa niiden kuntien päästöihin, joissa porotaloutta harjoitetaan.

Kuva 10. Maatalouden päästöjen kehitys Oulussa vuosina 2010–2019 jaettuna eläinten ruuansulatuksen, lannankäsittelyn ja peltoviljelyn päästöihin.

8. Jätehuolto

Jätehuollon päästöt koostuvat kiinteän jätteen kaatopaikkasijoituksesta ja laitospöytähuollon, sekä jäteveden käsittelystä. Noin puolet kaikista metaanipäästöistä syntyy kaatopaikoilla ja jätevedenpuhdistamoilla. Kaatopaikkojen metaanipäästöjä voidaan vähentää edistämällä eloperäisen jätteen kompostointia tai mädättämistä. Mädättämisessä syntynyt biokaasu voidaan käyttää liikenteen tai energiantuotannon polttoaineena. Tämä vähentää sekä kaatopaikkasijoituksen että kaukolämmöntuotannon päästöjä.

Yhdyskuntajätteen sijoittaminen kaatopaikoille on vähentynyt viime vuosina voimakkaasti vuonna 2016 voimaan astuneen kaatopaikkakiellon myötä. Kiellolla rajoitetaan biohajoavan ja muun orgaanisen yhdyskuntajätteen, rakennus- ja purkujätteen ja muun jätteen sijoittamista kaatopaikalle sekä tällaisen jätteen hyödyntämistä maantäytössä. Kiellon tavoitteena on vähentää jätteen aiheuttamia kasvihuonekaasupäästöjä ja kaatopaikkojen vesistökuormitusta sekä edistää luonnonvarojen kestävästä käyttöä. Kaatopaikkakiellon voimaantulon jälkeisenä vuonna 2017 enää noin prosentti yhdyskuntajätteestä sijoitettiin kaatopaikoille. Nykyään jäte hyödynnetään joko energiakäytössä tai materiaalina. Energiakäyttö on viime vuosina ollut vallitseva käsittelytapa, ja jätteestä on lyhyessä ajassa tullut merkittävä polttoaine kaukolämmön tuotannossa. Kunnissa, joissa jätteenpoltolla tuotetaan kaukolämpöä, on jätteenpoltton päästö mukana kaukolämmönkulutuksen päästöissä.

Vuosituuhannen vaihteen jälkeen yhdyskuntajätteen määrä Suomessa on ollut noin 2,4–2,8 miljoonaa tonnia vuosittain. Asukasta kohti laskettuna määrä on vakiintunut noin viiteensataan kiloon vuodessa. Kuntalaiset voivat vaikuttaa jätehuollon päästöihin vähentämällä jätteen syntyä ja tehostamalla lajittelua ja kierrätystä. Erityisesti kuitupakkausten materiaalihyödyntämisaste on korkea. Biojätteen määrän vähenemiseen vaikutetaan esimerkiksi ruuan hävikkiä pienentämällä.

Kaatopaikalla osa orgaanisesta jätteestä hajoaa anaerobisesti vuosien ja vuosikymmenien kuluessa tuottaen metaania. Hajoavia jätejakeita ovat esimerkiksi elintarvikkejäte, puutarhajäte, paperi ja pahvi. Sen sijaan esimerkiksi muovit, lasi ja metalli eivät hajoa kaatopaikalla lainkaan. Myös osa orgaanisesta jätteestä jää kaatopaikoilla hajoamatta ja varastoituu kaatopaikalle pitkäksi ajaksi.

Kaatopaikan ratkaisulla voidaan vaikuttaa metaanipäästöjen syntyyn. Kaatopaikkakaasun talteenotolla saadaan muodostunutta metaania talteen, ja sitä voidaan hyödyntää energiana tai polttaa soihdunpolttona, jolloin metaani palaa hiilidioksidiksi. Kaatopaikan hapettavan pintakerroksen avulla voidaan osa metaanista hapettaa hiilidioksidiksi.

Kaatopaikalla muodostuvan metaanin määrää arvioidaan dynaamisella mallilla, joka ottaa huomioon eri vuosina kaatopaikalle sijoitetut jätemäärät, jätteen tyyppi, kaatopaikkakaasun talteenoton ja hapettumisen pintakerroksessa. Suomen ympäristökeskus (SYKE) on kehittänyt tätä tarkoitusta varten jäteyhtiöille laskentamallin.

Toiminnassa olevien yhdyskuntajätteen kaatopaikkojen päästötiedot perustuvat jätehuoltoyhtiön päästöarvioon. Syntypaikkaperusteista laskentaa varten kaatopaikkojen päästöt jaettiin jätehuoltoyhtiön toiminta-alueen kunnille asukasluvun suhteessa, sillä tietyn alueen kuntien asukaskohtaiset jätemäärät eivät yleensä vaihtele merkittävästi.

Kaatopaikoilla anaerobisesti hajoavat jätejakeet tuottavat päästöjä vielä kymmeniä vuosia kaatopaikkasijoituksen jälkeen. Näin ollen laskentaan otettiin mukaan myös suljettuja yhdyskuntajätteen kaatopaikkoja. Päästöt arvioitiin SYKE:n jätemallilla hyödyntäen käytettävissä olevaa tietoa sijoitetuista jätejakeista, kaatopaikan toimintavuosista sekä kaatopaikkakaasun talteenotosta. Tietojen saatavuus ja tarkkuus kuitenkin vaihteli kunnittain.

Kunnan alueella sijaitsevien teollisuuden kaatopaikkojen päästöt laskettiin SYKE:n jätemallilla perustuen VAHTI- ja YLVA-tietokantojen jätemäärätietoihin.

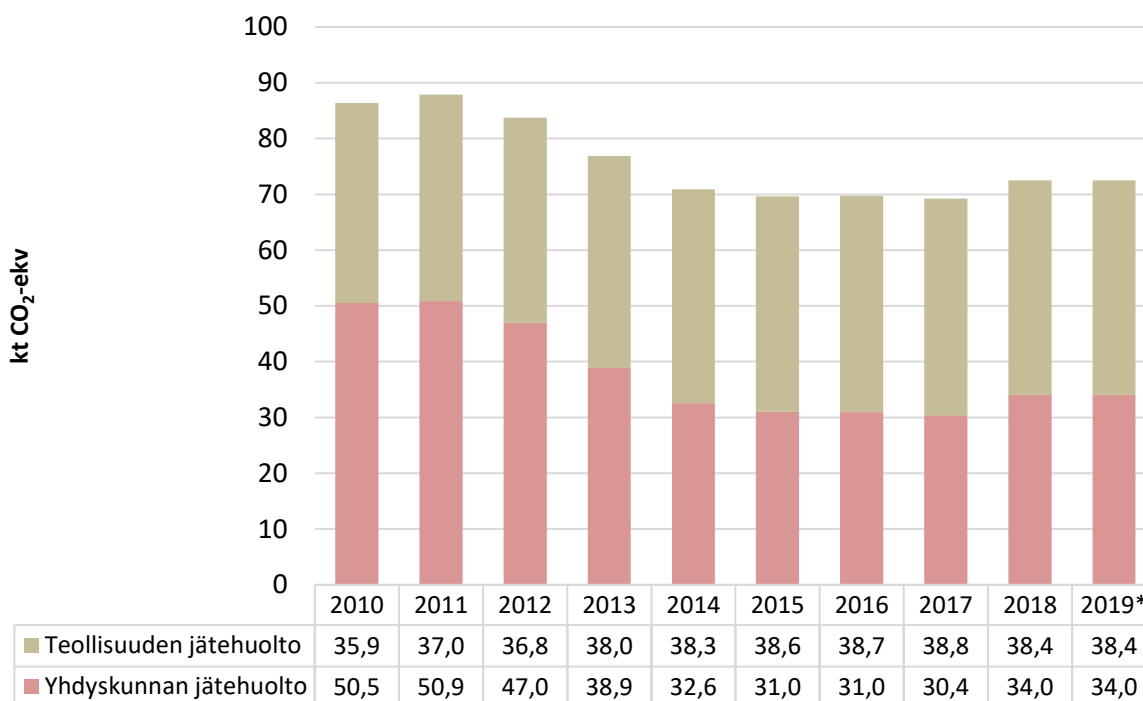
Kompostoinnin päästöt laskettiin perustuen YLVA-tietokannan tietoihin kompostointilaitoksissa käsitellyistä jättejakeista. Päästöt laskettiin käyttäen Suomen kasvihuonekaasuinventaarion päästökertoimia. Useiden kuntien yhteisten kompostointilaitosten päästöt jaettiin kunnille asukasluvun suhteessa.

Jäteveden käsittelystä syntyy CH₄- ja N₂O-päästöjä. Yhdyskuntajäteveden CH₄-päästöjen laskenta perustuu jätevedenkäsittelylaitoksille saapuvan orgaanisen aineksen (BOD7) kuormaan, ja N₂O-päästöjen laskenta jätevedenpuhdistamojen typpikuormaan vesistöihin. Nämä tiedot on saatu YLVA-järjestelmästä, ja päästöt on laskettu käyttäen Suomen kasvihuonekaasuinventaarion menetelmiä. Useiden kuntien yhteisten jätevedenpuhdistamoiden tapauksessa päästöt on jaettu kunnille puhdistamolle saapuvan jätevesikuorman suhteessa.

Yhdyskuntajäteveden puhdistamoiden piiriin kuulumattomien asukkaiden jätevedenkäsittelyn päästöt on laskettu perustuen haja-asutusalueiden väkilukuun käyttäen Suomen kasvihuonekaasuinventaarion menetelmiä. CH₄-päästö perustuu asukaskohtaiseen keskimääräiseen orgaanisen aineksen kuormaan, ja N₂O-päästö keskimääräiseen proteiininkulutukseen ja proteiinin typpisisältöön.

Teollisuuden jätevedenkäsittelyn päästöjen laskenta perustuu jätevedenkäsittelylaitosten orgaanisen aineksen (COD) sekä typen kuormitukseen vesistöihin. Myös tämä tieto on saatu VAHTI- ja YLVA-järjestelmästä, ja päästöt on laskettu käyttäen Suomen kasvihuonekaasuinventaarion menetelmiä.

Jätehuollon päästöt jaettuna teollisuuden ja yhdyskunnan jätehuoltoon Oulussa vuosina 2010–2019 on esitetty kuvassa 11. Yhdyskunnan jätehuolto käsittää toiminnassa olevat ja suljetut yhdyskuntajätteen kaatopaikat, kompostoinnin ja yhdyskuntajäteveden käsittelyn. Vuoden 2019 ennakkotietona on vuoden 2018 tieto. Jätehuollon päästöt yhteensä ovat laskeneet 16 % vuodesta 2010 vuoteen 2018. Teollisuuden jätehuollon päästöt ovat vaihdelleet välillä 35,9– 38,8 kt CO₂-ekv aikavälillä 2010-2019.

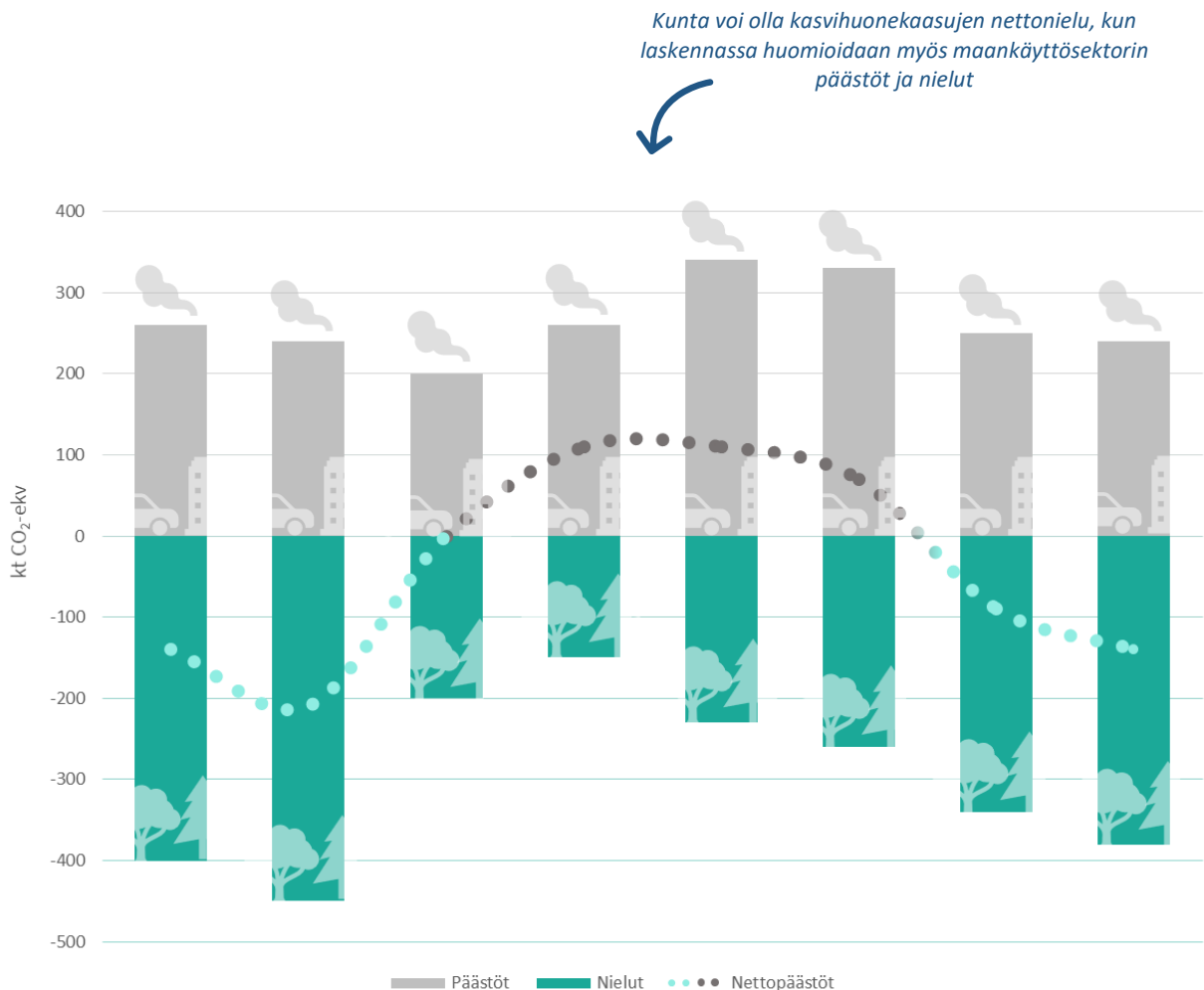
Kuva 11. Jätehuollon päästöt Oulussa vuosina 2010–2019. Vuoden 2019 ennakkotietona on vuoden 2018 tieto.

Maankäyttösektorin nieluista huolehtiminen ja niiden kasvattaminen on tärkeä osa ilmastotyötä

Yhä useammat kunnat ja kaupungit Suomessa asettavat kunnianhimoisia ilmastotavoitteita ja hiilineutraaliuden saavuttamisesta on tullut ilmastotyön tavoite niin kuntatasolla kuin kansallisesti ja kansainvälisestikin. Hiilineutraalius edellyttää usein päästöjen vähentämisen lisäksi myös jäljelle jäävien päästöjen kompensointia.

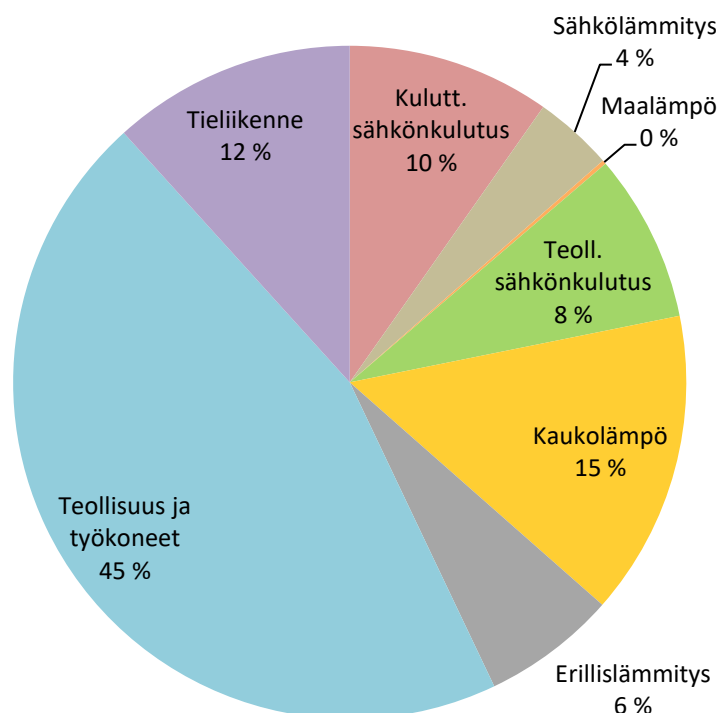
Päästöjen kompensointi voidaan toteuttaa esimerkiksi kasvattamalla metsien ja maaperän hiilivarastoja. Yhtenäisiä metsäalueita säilyttämällä, kestäväällä metsänhoidolla ja maankäytön muutoksilla, kuten metsittämisellä, voidaan vaikuttaa hiilinielujen ylläpitoon, säilymiseen ja niiden kasvattamiseen. Maankäyttösektorin päästöjen ja nielujen laskennalla saadaan tietoa kunnan maankäyttösektorin päästöistä ja nieluista ja pystytään arvioimaan sektorin merkitystä hiilineutraaliustavoitteen saavuttamisen kannalta.

CO2-raportin päästölaskennalla saadaan kattava kuva kunnan päästöistä ja päästökehityksestä. Päästölaskentaa voidaan täydentää maankäyttösektorin päästöjen ja nielujen laskennalla kunnan kasvihuonekaasutaseen selvittämiseksi. Laskennassa ovat mukana ne maankäyttömuodot, joiden päästöjä ja nieluja voidaan pitää ihmistoiminnan aiheuttamina (metsät, viljelysmaat, ruohikkoalueet, turvetuotantoalueet). CO2-raportin laskentamallin mukaisia maankäyttösektorin päästöjen ja nielujen laskentoja on toteutettu useille kunnille jo useiden vuosien ajan. Lisäksi on mahdollista arvioida erikseen kunnan omistamien metsien vaikutusta hiilinielun ja hiilineutraaliustavoitteen kannalta.

9. Energian loppukulutus ja päästöt yhteensä Oulussa

Energian loppukulutus Oulussa vuonna 2018 oli yhteensä 10143 GWh ilman satamaa ja raideliikenteen dieselin kulutusta. Kulutuksen jakautuminen eri sektoreille on esitetty kuvassa 12.

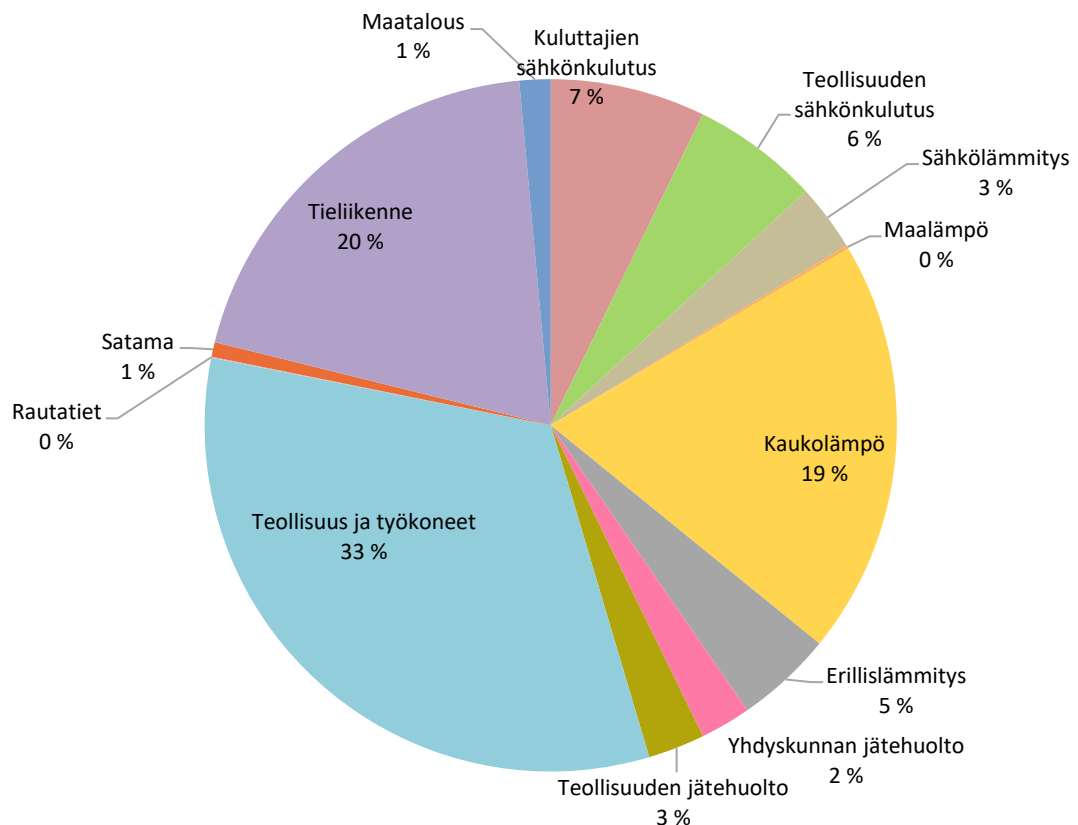
Kuva 12. Energian loppukulutuksen jakautuminen eri sektoreille Oulussa vuonna 2018 (ilman satamaa ja raideliikenteen dieselin kulutusta). Energian loppukulutus ei sisällä lämpöpumppujen tuottamaa uusiutuvaa energiaa, mutta sisältää niiden käyttämän sähkön.

Taulukossa 5 on esitetty loppuenergiankulutus sekä kulutuksen jakautuminen eri sektoreille Oulussa vuosina 2015-2018.

Taulukko 5. Energian loppukulutus Oulussa (ilman satamaa ja raideliikenteen dieselin kulutusta) vuosina 2015-2018.

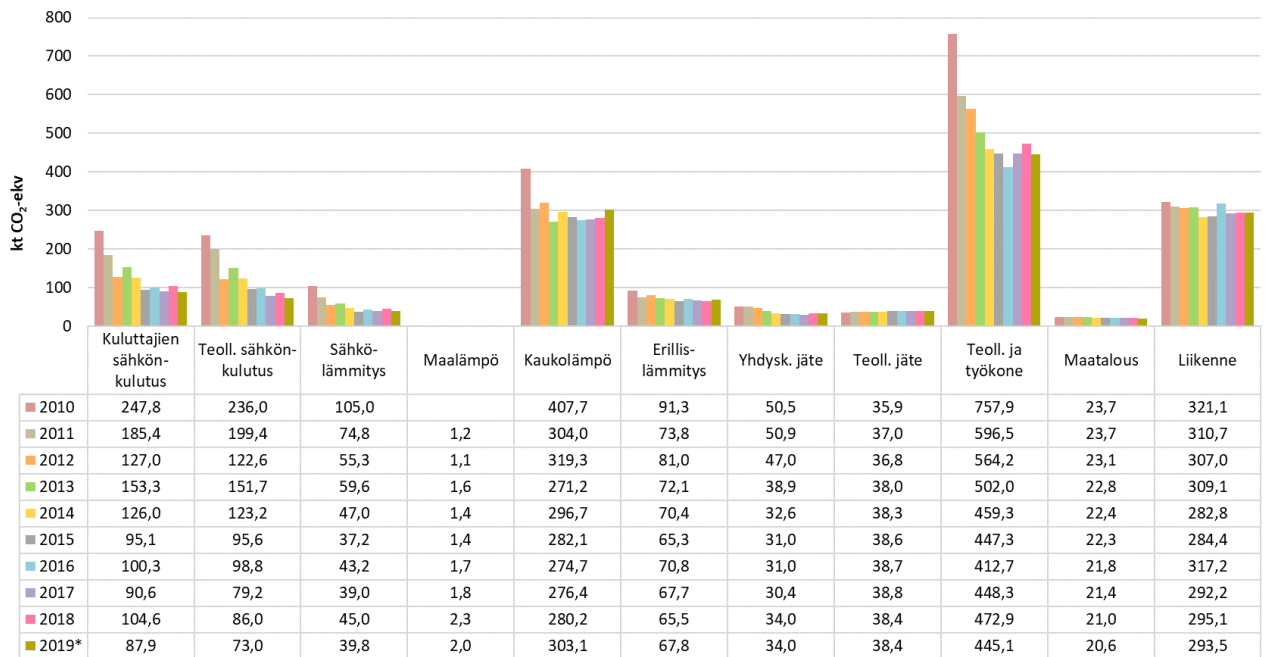
Loppuenergiankulutus (GWh)	2015	2016	2017	2018
Kuluttajien sähkönkulutus	957,9	973,8	984,7	989,3
Sähkölämmitys	330,1	374,6	384,2	385,3
Maalämpö	12,0	14,6	18,1	19,5
Teollisuuden sähkönkulutus	975,0	984,1	878,2	820,2
Kaukolämpö	1319,5	1454,2	1481,9	1487,1
Erillislämmitys	654,3	675,0	661,5	653,5
Teollisuus ja työkoneet	4185,7	4378,9	4394,0	4600,0
Tieliikenne	1192,2	1221,8	1182,6	1188,0
Yhteensä	9626,6	10076,9	9985,3	10142,8

Oulun kasvihuonekaasujen päästöt vuonna 2018 olivat yhteensä 1445,1 kt CO₂-ekv. Näistä päästöistä 104,6 kt CO₂-ekv aiheutui kuluttajien sähkönkulutuksesta, 45,0 kt CO₂-ekv sähkölämmityksestä ja 2,3 kt CO₂-ekv maalämmöstä. Maalämmön osuus lämmitysmuotojakaumasta ja päästöistä on pieni, mikä johtuu osittain siitä, että rakennuskantatilaston tiedot eivät välttämättä ole täysin ajan tasalla. Päästöistä 280,2 kt CO₂-ekv aiheutui kaukolämmityksestä, 65,5 kt CO₂-ekv erillislämmityksestä, 284,5 kt CO₂-ekv tieliikenteestä, 9,9 kt CO₂-ekv satamasta, 0,7 kt CO₂-ekv raideliikenteestä (dieselin käyttö), 21,0 kt CO₂-ekv maataloudesta ja 72,5 kt CO₂-ekv jätehuollosta. Teollisuuden jätehuollon osuus jätehuollon kokonaispäästöistä oli 38,4 kt CO₂-ekv. Teollisuuden sähkönkulutuksen päästöt olivat 86,0 kt CO₂-ekv ja päästöt teollisuudesta ja työkoneista 472,9 kt CO₂-ekv (kuva 13).

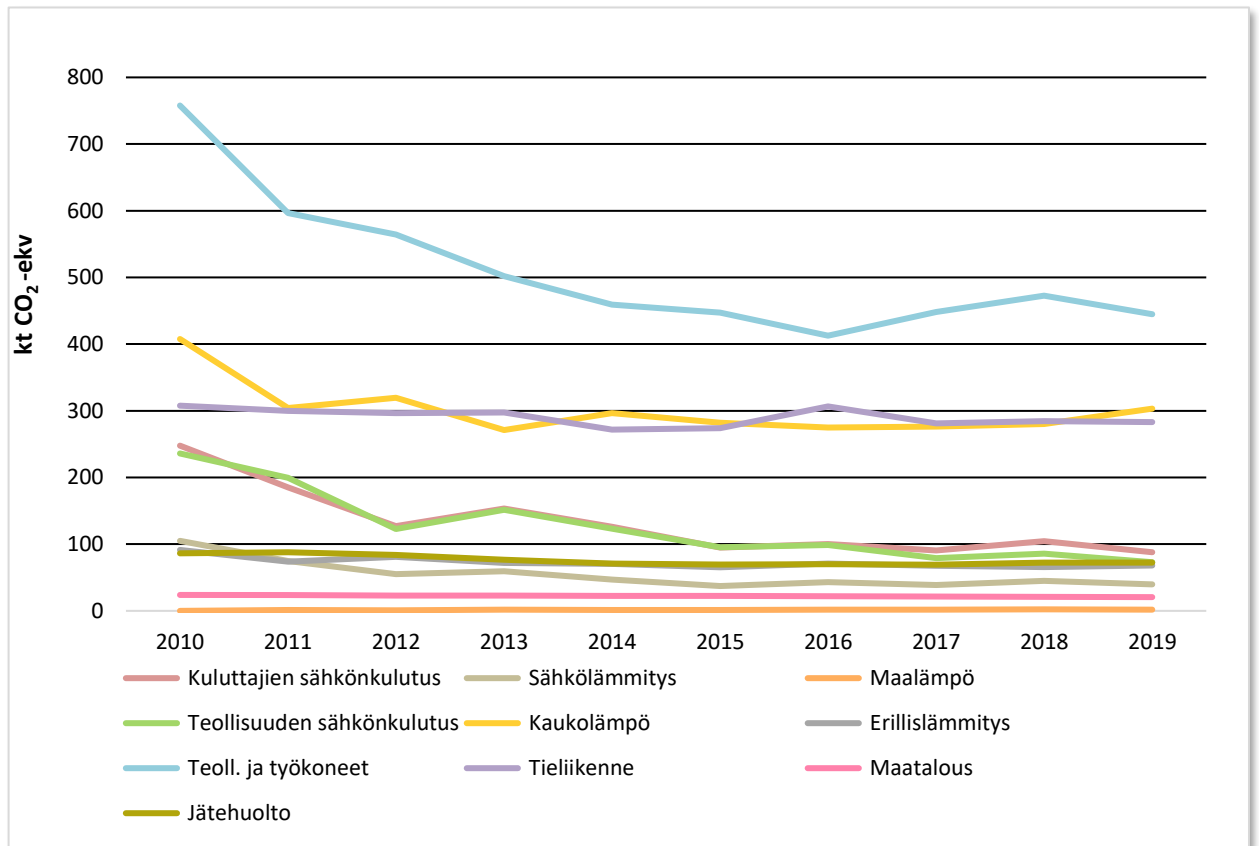
Kuva 13. Oulun päästöt sektoreittain vuonna 2018.

Kuvassa 14 on esitetty päästöjen kehitys sektoreittain vuosina 2010–2019. Vuoden 2019 perustuvat osittain ennakkotietoihin.

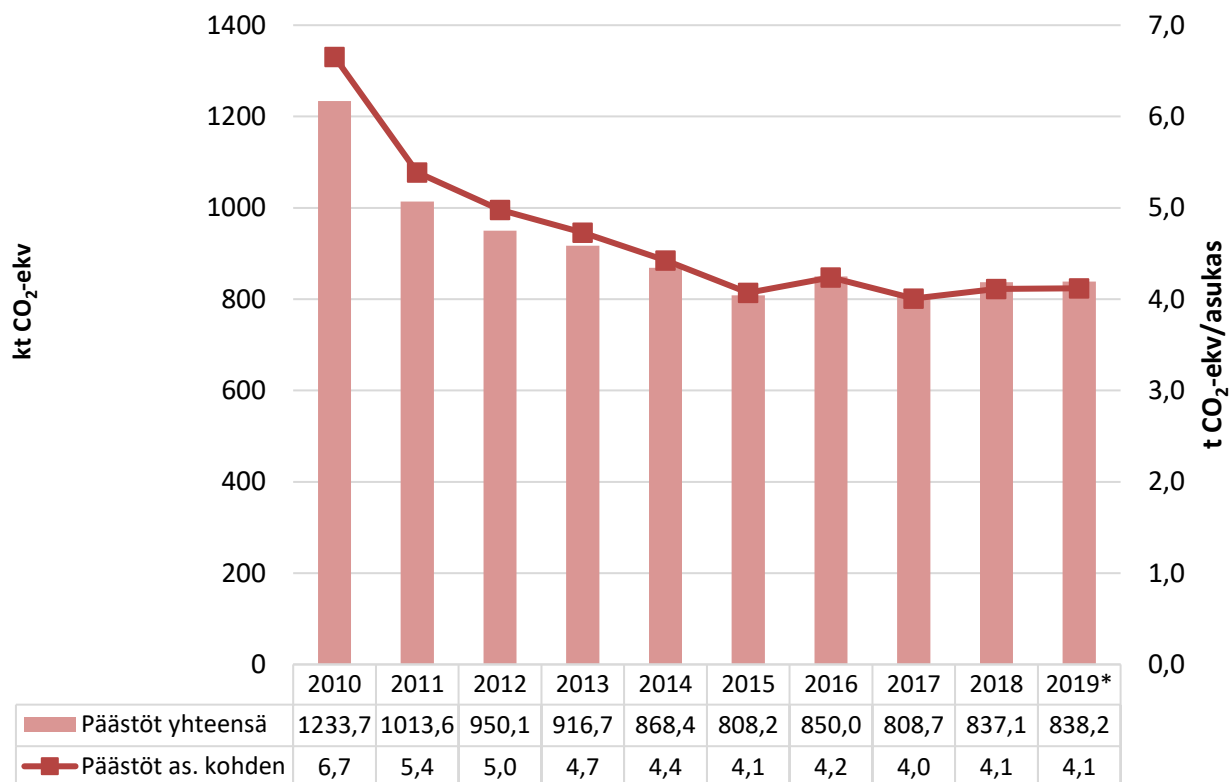
Kuva 14. Päästöt sektoreittain Oulussa vuosina 2010–2019. Vuoden 2019 tieto on ennakkotieto.

Sektorikohtaisten päästöjen kehitystä on kuvattu viivakuvaajan 15 avulla. Vuoden 2019 tiedot perustuvat osittain ennakkotietoihin.

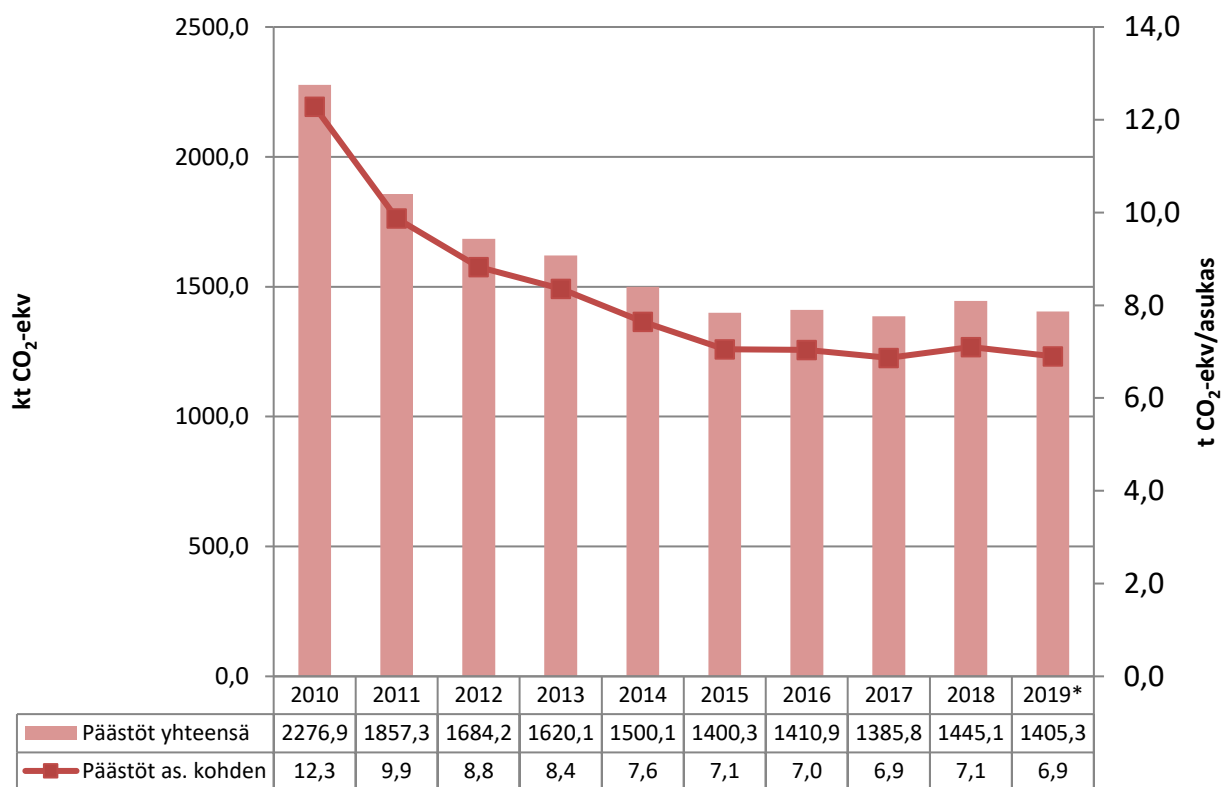
Kuva 15. Sektorikohtaisten päästöjen kehitys (ilman sataman ja raideliikenteen dieselin kulutuksen päästöjä) Oulussa vuosina 2010–2019. Vuoden 2019 tiedot perustuvat osittain ennakkotietoihin.

Kuvassa 16 on esitetty päästöjen kehitys yhteensä ja asukasta kohden vuosina 2010–2019 ilman teollisuutta, teollisuuden jätehuoltoa, satamaa ja raideliikenteen dieselinkulutusta. Yhteenlasketut päästöt ilman teollisuutta, teollisuuden jätehuoltoa, satamaa ja raideliikenteen dieselinkulutusta kasvoivat 4 % vuodesta 2017 vuoteen 2018. Asukaskohtaiset päästöt kasvoivat 3 % vuodesta 2017 vuoteen 2018.

Kuva 16. Päästöt yhteensä ja asukasta kohden Oulussa vuosina 2010–2019 ilman teollisuutta, teollisuuden jätehuoltoa, satamaa ja raideliikenteen dieselin käyttöä. Vuoden 2019 tieto on ennakkotieto.

Kuvassa 17 on esitetty päästöjen kehitys yhteensä ja asukasta kohden vuosina 2010–2019, kun mukana ovat kaikki Oulun päästösektorit. Yhteenlasketut päästöt, kun kaikki päästösektorit ovat mukana tarkastelussa kasvoivat 4 % vuodesta 2017 vuoteen 2018. Asukaskohtaiset päästöt (kun kaikki sektorit ovat mukana tarkastelussa) kasvoivat 3 % vuodesta 2017 vuoteen 2018.

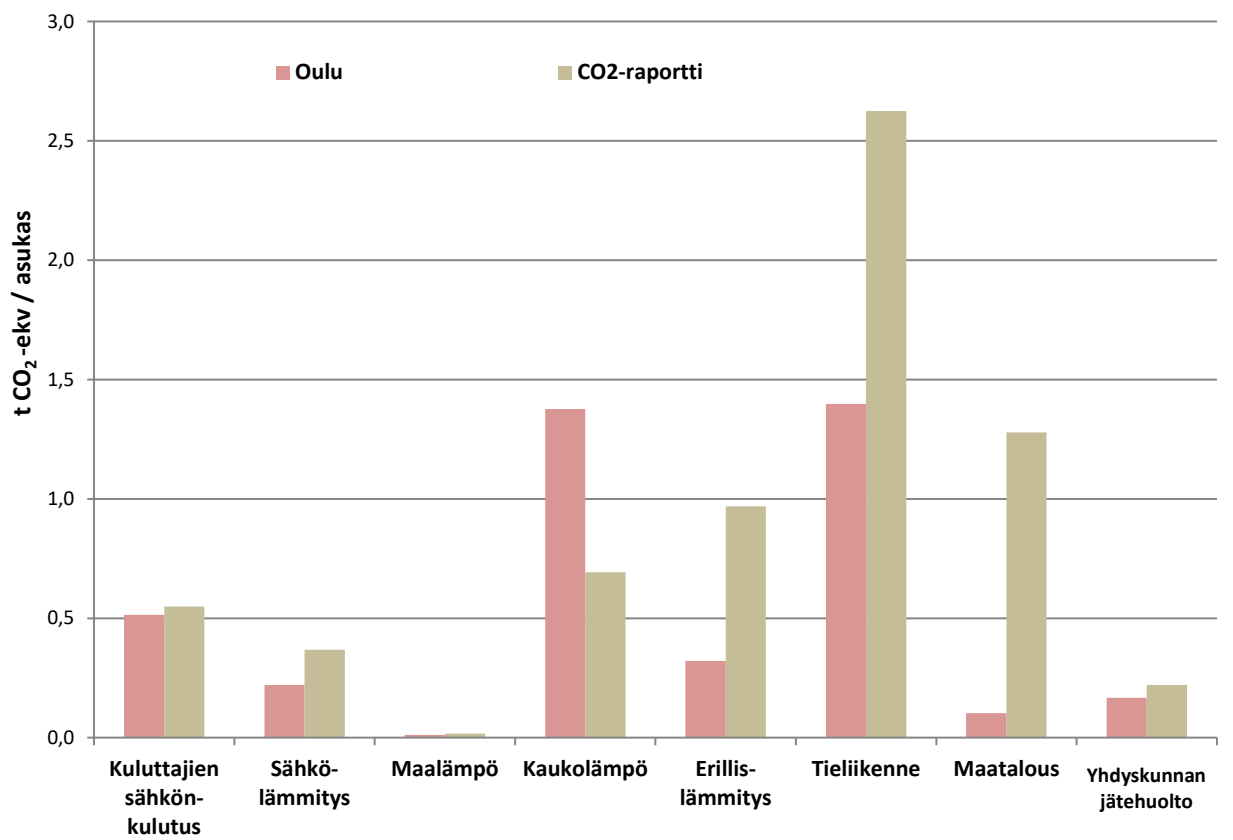

Kuva 17. Päästöt yhteensä ja asukasta kohden Oulussa vuosina 2010–2019, kun kaikki päästösektorit ovat mukana tarkastelussa. Vuoden 2019 tieto on ennakkotieto.

10. Asukaskohtaisten päästöjen vertailu

Oulun asukasta kohti lasketut päästöt olivat vuonna 2018 yhteensä 4,1 t CO₂-ekv ilman teollisuutta, teollisuuden jätehuoltoa, satamaa ja raideliikenteen dieselin kulutusta, kun ne kaikissa CO₂-raportissa mukana olevissa kunnissa vaihtelivat välillä 3,0–15,5 t CO₂-ekv.

Kuvassa 18 on verrattu Oulun vuoden 2018 asukaskohtaisia päästöjä keskimääräisen CO₂-raportin kunnan päästöihin. Mukana vertailussa ovat kuluttajien sähkönkulutus, sähkölämmitys, maalämpö, kauko-, ja erillislämmitys, tieliikenne, maatalous ja yhdyskunnan jätehuolto.

Kuva 18. Asukaskohtaisten päästöjen vertailu keskimääräiseen CO₂-raportin kuntaan vuonna 2018.

Kuvasta 18 nähdään, että Oulun päästöt kuluttajien sähkönkulutuksesta olivat vuonna 2018 0,5 t CO₂-ekv/asukas, eli noin 10 % pienemmät kuin CO₂-raportin kunnissa keskimäärin. Koska CO₂-raportissa käytetään kaikille kunnille samaa, Suomen keskimääräistä päästökerrointa, johtuvat erot päästöissä ainoastaan eroista sähkön kulutuksessa. Sähkönkulutus kotitalouksissa ja palveluissa riippuu monista tekijöistä. Asukasta kohti laskettu sähkönkulutus on yleensä keskimääräistä suurempaa kunnissa, joissa on paljon loma-asukkaita, kunnissa, joissa on selvästi enemmän työpaikkoja kuin asukkaita, sekä kunnissa, joissa tarjotaan palveluja myös naapurikuntiin.

Rakennusten lämmityksen päästöihin vaikuttavat ulkolämpötilasta riippuva lämmitysenergian tarve, lämmitysmuotojakauma sekä rakennusten pinta-ala asukasta kohti. Rakennuspinta-ala asukasta kohti on yleisesti ottaen suurempi kaupungeissa kuin pienissä kunnissa johtuen muun muassa teollisuusrakennusten, palveluiden, liike- ja toimistorakennusten sijoittumisesta kaupunkiin.

Oulun asukasta kohti lasketut päästöt sähkölämmityksestä vuonna 2018 olivat 0,2 t CO₂-ekv, eli noin 40 % pienemmät kuin CO₂-raportin kunnissa keskimäärin. Maalämmön merkitys on vielä pieni mutta sen päästöjä

tarkasteltaessa on otettava huomioon, että viime vuosina yleistyneen lämmitysmuodon tiedot eivät välttämättä ole rakennuskantatilastossa täysin ajan tasalla.

Oulun kaukolämmityksen päästöt asukasta kohti olivat vuonna 2018 1,4 t CO₂-ekv, ja päästöt rakennusten erillislämmityksestä 0,3 t CO₂-ekv. Päästöt kaukolämmityksestä olivat huomattavasti suuremmat ja päästöt erillislämmityksestä selvästi pienemmät kuin CO₂-raportin kunnissa keskimäärin.

Kaukolämmön päästöihin vaikuttavat merkittävästi tuotantoon käytetyt polttoaineet. Päästöt ovat korkeimmat kunnissa, joissa kaukolämmön tuotantoon käytetään pääasiassa turvetta ja kivihiiltä, ja pienet kunnissa, joissa käytetään paljon puupolttoaineita.

Lämmitysmuotojakauma vaikuttaa lämmitysmuotojen asukaskohtaisten päästöjen vertailuun, ja kunnan rakennusten lämmityksen päästöjä tulisikin tarkastella kunkin lämmitysmuodon lisäksi myös kokonaisuutena.

Oulun asukasta kohti lasketut päästöt rakennusten lämmityksestä olivat yhteensä 1,9 t CO₂-ekv. Rakennusten lämmityksen asukaskohtainen päästö CO₂-raportin kunnissa vaihteli välillä 1,0–4,2 t CO₂-ekv keskiarvon ollessa 2,0 t CO₂-ekv/asukas.

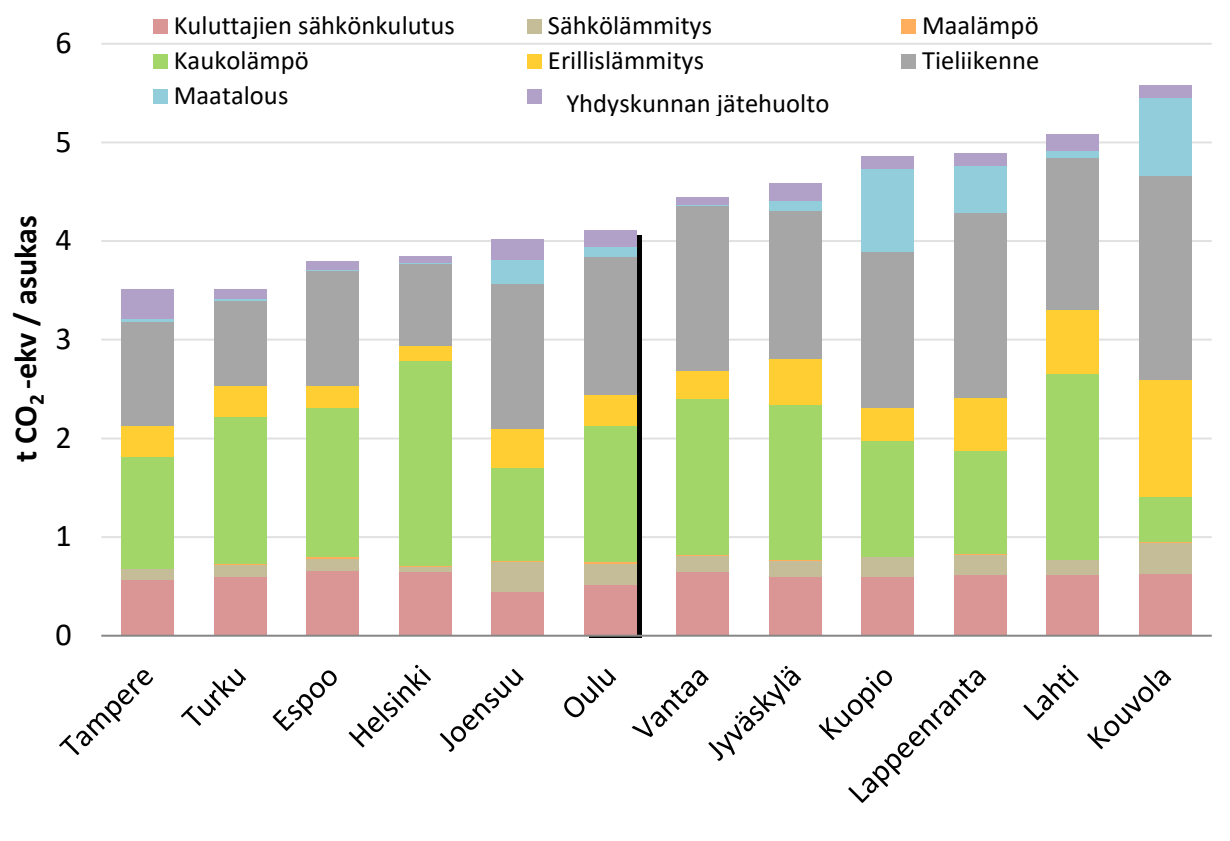
Oulun päästöt tieliikenteestä vuonna 2018 olivat 1,4 t CO₂-ekv/asukas, eli noin 50 % pienemmät kuin CO₂-raportin kunnissa keskimäärin. Tieliikenteen päästöihin vaikuttaa sekä läpiajoliikenne että paikallinen liikenne. Paikallisen tieliikenteen päästöihin vaikuttavat kunnan yhdyskuntarakenne ja liikennesuunnittelu, eli liikkumisen tarve kunnassa ja käytetty liikennemuoto. Läpiajoliikenne on merkittävässä osassa erityisesti pienissä kunnissa, joiden läpi kulkee valtatie.

Oulun päästöt maataloudesta vuonna 2018 olivat asukasta kohti laskettuna 0,1 t CO₂-ekv. Päästöt olivat selvästi pienemmät kuin CO₂-raportin kunnissa keskimäärin. Maatalouden päästöt riippuvat kunnan maatalouselinkeinon laajuudesta, sekä sen jakautumisesta kotieläintalouteen ja peltoviljelyyn. Kotieläimistä naudat tuottavat eniten kasvihuonekaasujen päästöjä. Maataloussektorin päästöt vaihtelevat huomattavasti CO₂-raportin kuntien välillä. Suurimmissa kaupungeissa maatalouden päästöt ovat lähes merkityksettömät, kun taas kunnissa, jotka ovat merkittäviä maidon- tai lihantuottajia, maatalous on tärkein päästösektori.

Oulun päästöt yhdyskunnan jätehuollosta vuonna 2018 olivat 0,2 t CO₂-ekv/asukas, eli noin 20 % pienemmät kuin CO₂-raportin kunnissa keskimäärin. Kaatopaikkasijoituksen päästöt riippuvat erityisesti kaatopaikalle sijoitetun biohajoavan jätteen määrästä ja kaatopaikkakaasun talteenoton tehokkuudesta. Tietyissä kunnissa on myös isoja teollisuuden kaatopaikkoja, jotka vaikuttavat merkittävästi jätehuollon päästöihin. CO₂-raportissa ovat mukana myös kuntien suljetut kaatopaikat siltä osin, kuin niistä on tietoa saatavissa. Näin ollen jätehuoltosektorin päästötiedot eivät ole täysin vertailukelpoisia CO₂-raportin kuntien kesken. Useimmissa kunnissa jätteen laitoskompostoinnin merkitys on pieni, mutta tietyissä kunnissa on suuria kompostointilaitoksia, jolloin kompostoinnin osuus jätesektorin päästöistä voi olla kymmeniä prosentteja. Jätevedenkäsittelyn päästöt ovat suurimmat kunnissa, joissa on paljon asukkaita kunnallisen jätevedenkäsittelyn ulkopuolella. Myös teollisuuden jätevedenkäsittelystä aiheutuu päästöjä, mutta nämä päästöt ovat yleensä pienet verrattuna haja-asutusalueiden jätevedenkäsittelyn päästöihin.

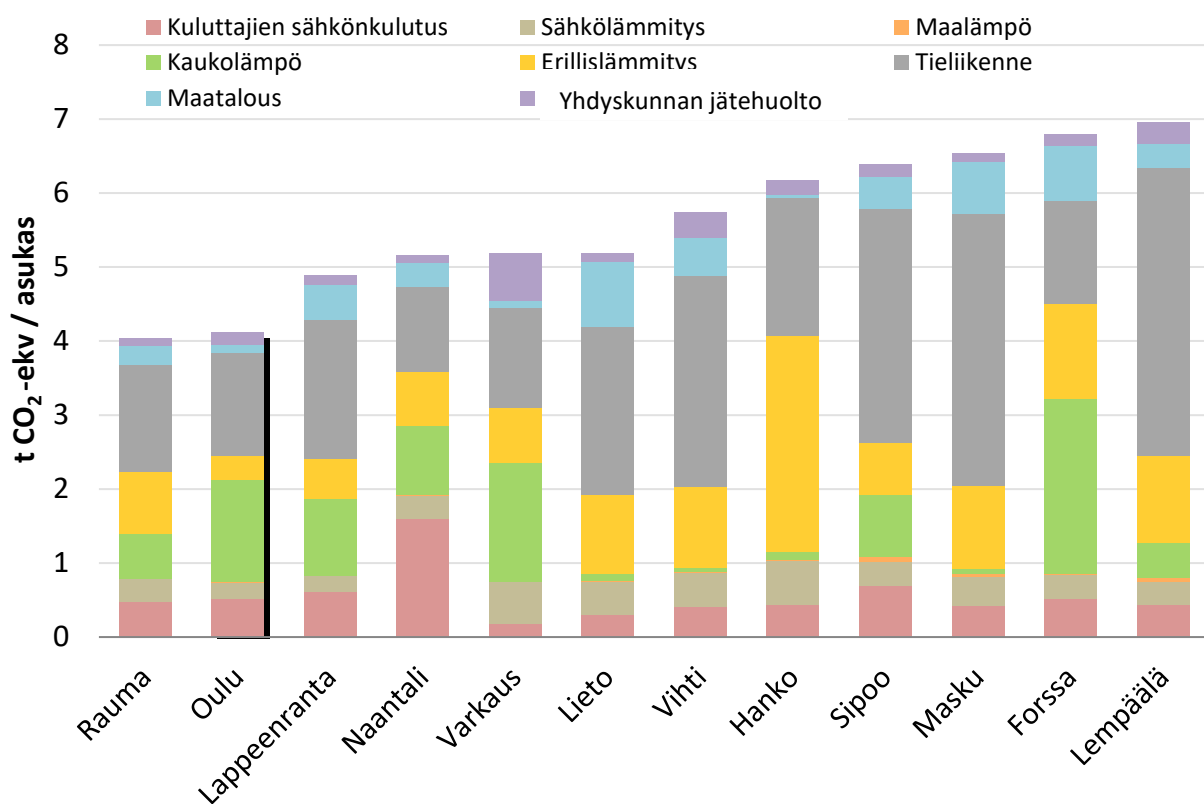
Tarkempia kaikkien CO₂-raportin kuntien sektorikohtaisia päästövertailuja on esitetty liitteissä 3 ja 4.

Kuvassa 19 on vertailtu sellaisten CO₂-raportin kuntien asukaskohtaisia päästöjä, joissa on yli 70 000 asukasta. Teollisuuden, teollisuuden jätehuollon, sataman ja raideliikenteen dieselin kulutuksen päästöt eivät ole vertailussa mukana. Näiden kuntien päästöt vuonna 2018 vaihtelivat välillä 3,5–5,6 t CO₂-ekv/asukas. Oulun päästöt asukasta kohti olivat 6 prosenttia pienemmät kuin saman kokoluokan kunnissa keskimäärin. Oulun päästöt kuluttajien sähkönkulutuksesta, rakennusten lämmityksestä ja tieliikenteestä olivat pienemmät kuin saman kokoluokan kunnissa keskimäärin.

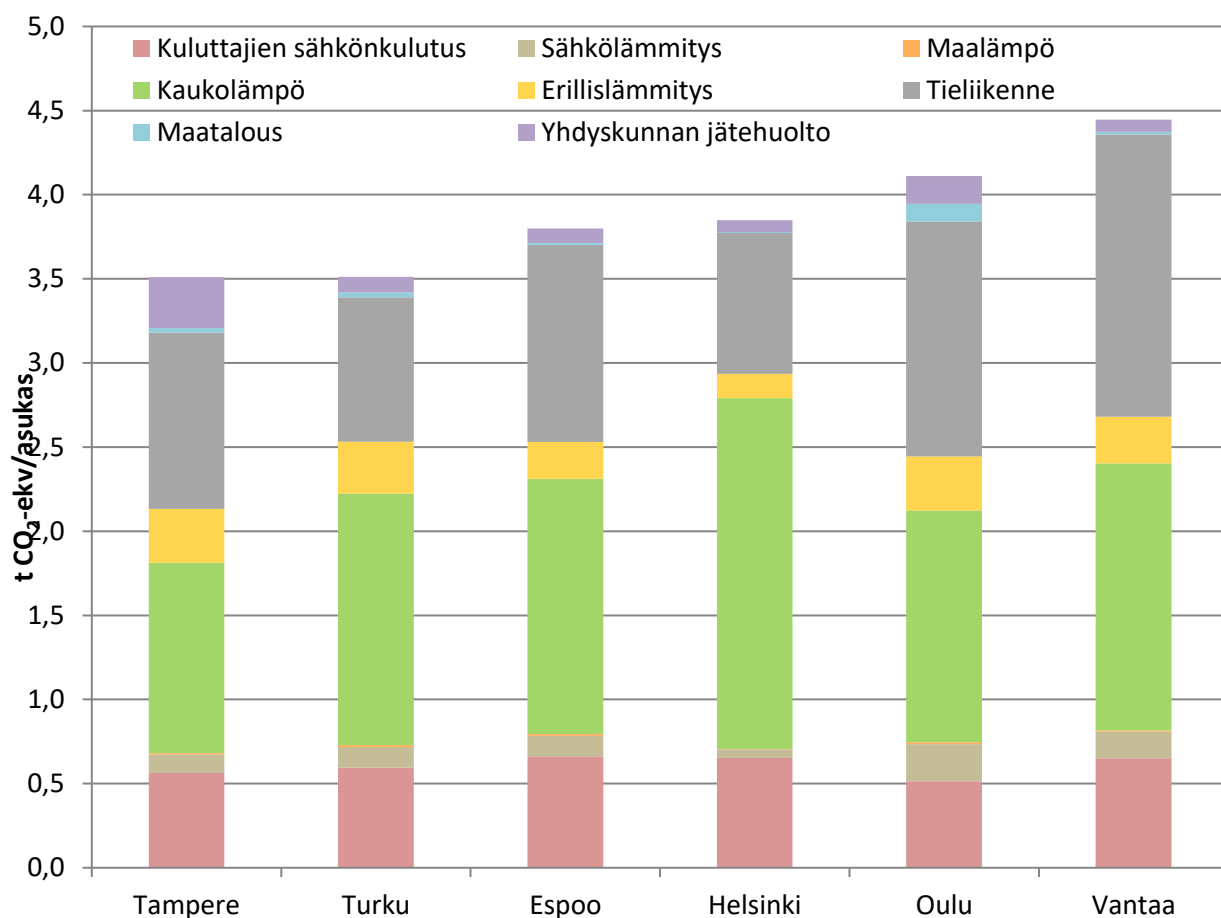
Kuva 19. CO₂-raportissa mukana olevien yli 70 000 asukkaan kuntien asukaskohtaiset päästöt vuonna 2018 ilman teollisuutta, teollisuuden jätehuoltoa, satamaa ja raideliikenteen dieselinkulutusta.

Kuvassa 20 on vertailtu toisiinsa sellaisia CO2-raportin kuntia, joissa on 50-100 asukasta maaneliökilometrillä. Näiden kuntien päästöt vuonna 2018 (ilman teollisuutta, teollisuuden jätehuoltoa, satamaa ja raideliikenteen dieselin kulutusta) olivat keskimäärin 5,6 t CO₂-ekv/asukas. Päästöt vaihtelivat välillä 4,0–7,0 t CO₂-ekv/asukas.

Kuva 20. Asukaskohtaisten päästöjen vertailu (ilman teollisuutta, teollisuuden jätehuoltoa, satamaa ja raideliikenteen dieselin kulutusta) vuonna 2018 sellaisissa CO2-raportin kunnissa, joissa on 50-100 asukasta maaneliökilometrillä.

Kuvassa 21 on vertailtu kuutoskaupunkien, eli Espoon, Helsingin, Oulun, Tampereen, Turun ja Vantaan asukaskohtaisia päästöjä vuonna 2018. Teollisuuden ja teollisuuden jätehuollon (teollisuuden kaatopaikat ja teollisuuden jätevedet), sataman ja raideliikenteen päästöt eivät ole mukana tarkastelussa. Vuonna 2018 päästöt vaihtelivat välillä 3,5–4,4 CO₂-ekv.

Kuva 21. Kuutoskaupunkien asukaskohtaisten päästöjen vertailu vuonna 2018 ilman teollisuutta, teollisuuden jätehuoltoa, satamaa ja raideliikenteen dieselinkäytön päästöjä.

Lisää kuutoskaupunkien välisiä vertailuja on esitetty liitteessä 3.

Lähdeluettelo

Energiateollisuus ry, 2019. Kunnittainen sähkönkäyttö 2007–2018.

Energiateollisuus ry, 2019a. Sähkötuotannon polttoaineet ja CO₂-päästöt.

Energiateollisuus ry, 2019b. Kaukolämpötilasto 2018.

Motiva Oy, 2010. Rakennusten lämmitysenergian kulutuksen normitus.

Petäjä, J., 2007. Kasvener - kasvihuonekaasu- ja energiatasemalli kuntatason tarkasteluihin. Suomen ympäristökeskus.

Tilastokeskus, 2009a. Energiatilasto. Vuosikirja 2008. Helsinki 2009.

Tilastokeskus, 2009b. Greenhouse gas emissions in Finland 1990–2007. National Inventory Report under the UNFCCC and the Kyoto Protocol. 8 April 2010.

Tilastokeskus, 2010. Greenhouse gas emissions in Finland 1990–2008. National Inventory Report under the UNFCCC and the Kyoto Protocol. 25 May 2010.

Tilastokeskus, 2018. Polttoaineluokitus 2018.

Tilastokeskus, 2018. Tilastokeskuksen tietokannat. Rakennukset ja kesämökit.

VTT, 2019. LIISA 2018. Suomen tieliikenteen pakokaasupäästöjen laskentajärjestelmä.
<http://www.lipasto.vtt.fi/index.htm>

Liite 1: Vuoden 2018 päästölaskennassa mukana olevat laitokset

Sektori	Toimija tai laitos
Kaukolämpö	Oulun Energia, ml. Laanilan ekovoimalaitos
	Laanilan Voima
	Stora Enso
Teollisuus ja työkoneet*	Kemira/Laanilan voima
	Stora Enso
	Oulun Energia (höyryntuotanto teollisuudelle, ml. Laanilan ekovoimalaitos)
	Kraton Chemical Oy
	EKA Synthomer Oy
	Adven Oy
	Vapo (Rajavillen kattila)
Oulun Jätehuollon mikroturbiinilaitos	
Yhdyskuntajätteen kaatopaikat	Ruskon kaatopaikka
Suljetut kaatopaikat	Ylikiiminki
	Haukipudas
	Kiiminki
	Yli-li
Teollisuuden kaatopaikat	Stora Enson kaatopaikka
	Toppilan kaatopaikka (suljettu)
	Pateniemen sahan kaatopaikka (suljettu)
Kompostointi	VRJ Pohjois-Suomi Oy, Jätteenkäsittelylaitos Vasikkasuo
Yhdyskunnan jätevedenpuhdistus	Oulun Vesi, Taskilan jätevedenpuhdistamo
	Oulun Vesi, Yli-lin jätevedenpuhdistamo
	Lakeuden keskuspuhdistamo (Oulunsalon osuus)
Teollisuuden jätevedenpuhdistus	Kraton Chemical Oy
	EKA Synthomer Oy
	Stora Enso Oy

*Öljynkulutus on laskettu perustuen myydyin öljyn määrään. Näin ollen lista ei kata kaikkia öljynkuluttajia.

Liite 2: Oulun tiedot vuosina 2010–2019

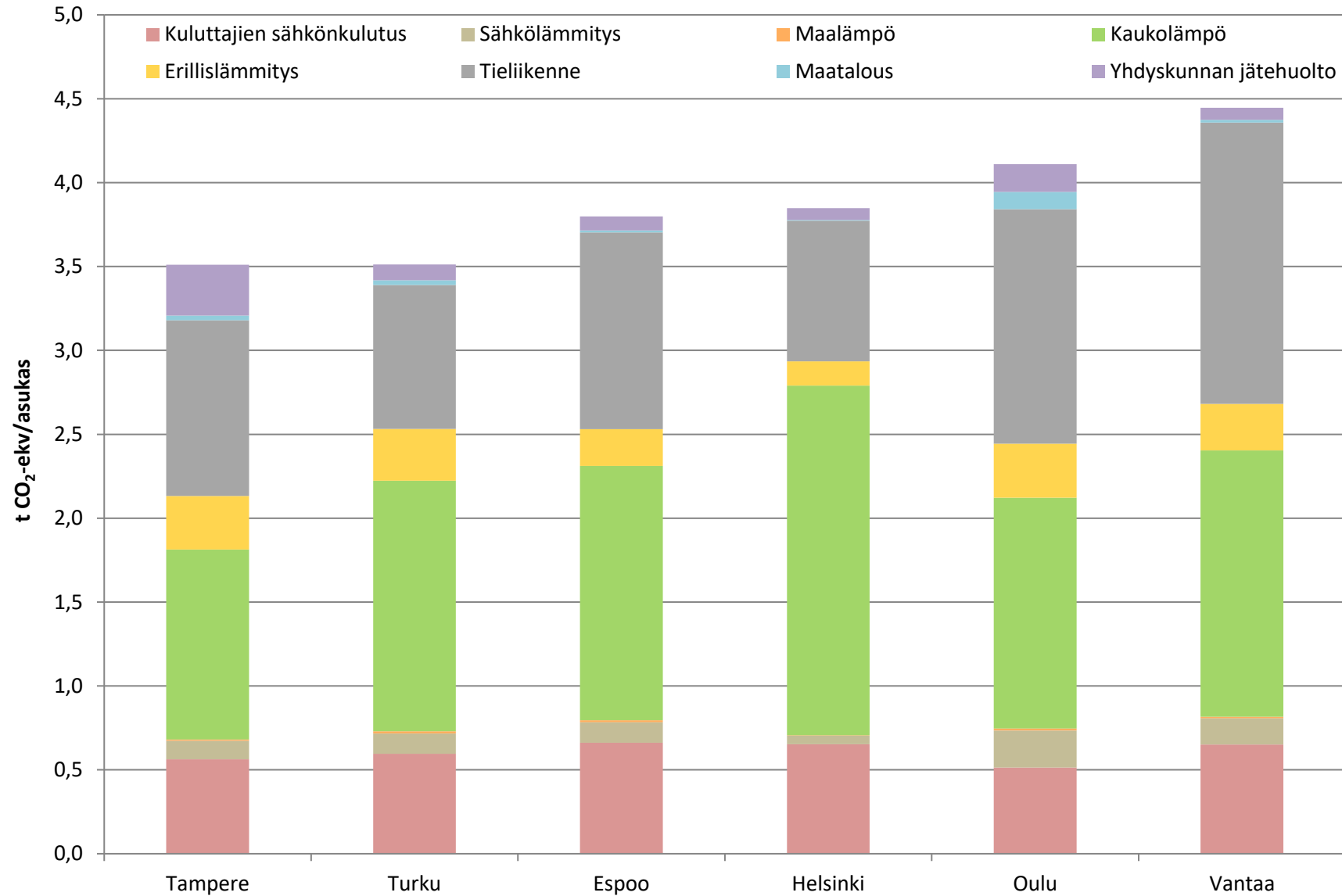
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019 *	Yksikkö
Kuluttajien sähkönkulutus	247,8	185,4	127,0	153,3	126,0	95,1	100,3	90,6	104,6	87,9	kt CO ₂ -ekv
Sähkölämmitys	105,0	74,8	55,3	59,6	47,0	37,2	43,2	39,0	45,0	39,8	kt CO ₂ -ekv
Maalämpö		1,2	1,1	1,6	1,4	1,4	1,7	1,8	2,3	2,0	kt CO ₂ -ekv
Kaukolämpö	407,7	304,0	319,3	271,2	296,7	282,1	274,7	276,4	280,2	303,1	kt CO ₂ -ekv
Erillislämmitys	91,3	73,8	81,0	72,1	70,4	65,3	70,8	67,7	65,5	67,8	kt CO ₂ -ekv
Tieliikenne	307,7	299,8	296,4	297,4	271,8	273,9	306,5	281,3	284,5	282,9	kt CO ₂ -ekv
Rautatiet	2,1	2,1	2,1	1,8	1,5	1,0	1,0	0,8	0,7	0,7	kt CO ₂ -ekv
Satama	11,3	8,8	8,5	9,8	9,4	9,5	9,7	10,1	9,9	9,9	kt CO ₂ -ekv
Maatalous	23,7	23,7	23,1	22,8	22,4	22,3	21,8	21,4	21,0	20,6	kt CO ₂ -ekv
Yhdyskunnan jätehuolto	50,5	50,9	47,0	38,9	32,6	31,0	31,0	30,4	34,0	34,0	kt CO ₂ -ekv
Teollisuuden jätehuolto	35,9	37,0	36,8	38,0	38,3	38,6	38,7	38,8	38,4	38,4	kt CO ₂ -ekv
Teollisuuden sähkönkulutus	236,0	199,4	122,6	151,7	123,2	95,6	98,8	79,2	86,0	73,0	kt CO ₂ -ekv
Teollisuus ja työkoneet	757,9	596,5	564,2	502,0	459,3	447,3	412,7	448,3	472,9	445,1	kt CO ₂ -ekv
Päästöt yhteensä	2276,9	1857,3	1684,2	1620,1	1500,1	1400,3	1410,9	1385,8	1445,1	1405,3	kt CO ₂ -ekv
Päästöt asukasta kohden	12,3	9,9	8,8	8,4	7,6	7,1	7,0	6,9	7,1	6,9	t CO ₂ -ekv/asukas
Asukasluku	185419	188114	190847	193798	196291	198525	200526	201810	203567	203567	
Lämmitystarveluku	5717	4643	5315	4632	4600	4193	4770	4886	4750	4962	

Liite 3: Kuntien välisiä asukaskohtaisten päästöjen vertailuja

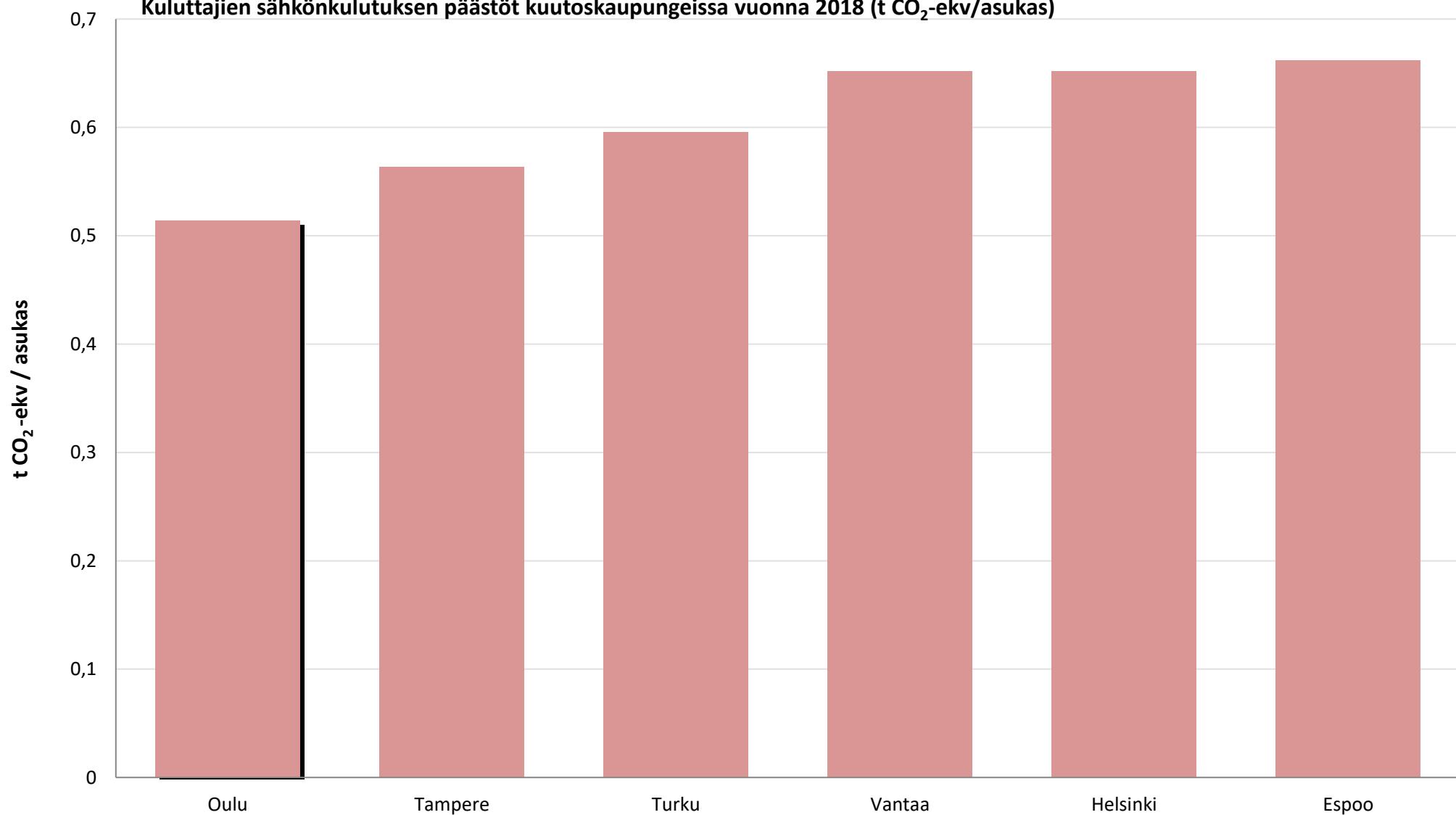
Tässä liitteessä on vertailtu CO2-raportissa mukana olevien kuntien asukasta kohti laskettuja päästöjä eri sektoreilla vuonna 2018. Mukana ovat seuraavat vertailukuvaajat:

- kuutoskaupunkien kokonaispäästöt ilman teollisuutta, teollisuuden jätehuoltoa, satamaa ja raideliikenteen dieselinkäytön päästöjä
- kuutoskaupunkien päästöt kuluttajien sähkönkulutuksesta
- kuutoskaupunkien päästöt rakennusten lämmityksestä
- kuutoskaupunkien päästöt tieliikenteestä (erikseen kunnan kadut ja tiet sekä päätiet, ei sisällä moottoripyöriä ja mopoja)
- kuutoskaupunkien päästöt maataloudesta
- kaikkien CO2-raportin kuntien päästöt sektoreittain ilman teollisuutta, teollisuuden jätehuoltoa, satamaa ja raideliikenteen dieselin käyttöä
- kaikkien CO2-raportin kuntien kuluttajien sähkönkulutuksen päästöt
- kaikkien CO2-raportin kuntien rakennusten lämmityksen päästöt
- kaikkien CO2-raportin kuntien tieliikenteen päästöt (erikseen kunnan kadut ja tiet sekä päätiet, ei sisällä moottoripyöriä ja mopoja)
- kaikkien CO2-raportin kuntien maatalouden päästöt

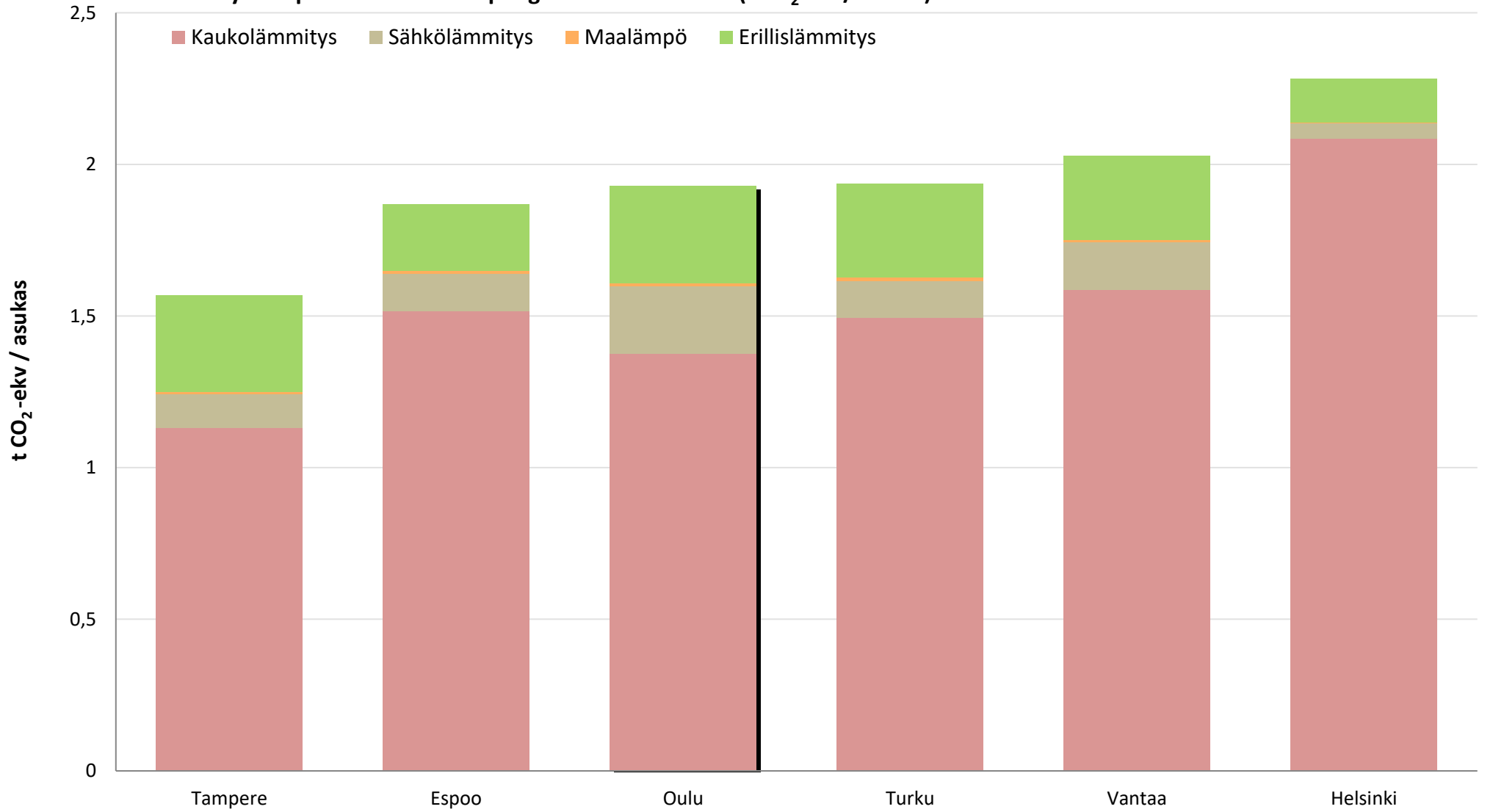
Kuutoskaupunkien kokonaispäästöt vuonna 2018 ilman teollisuutta, teollisuuden jätehuoltoa, satamaa ja raideliikenteen dieselin käyttöä (t CO₂-ekv/asukas)

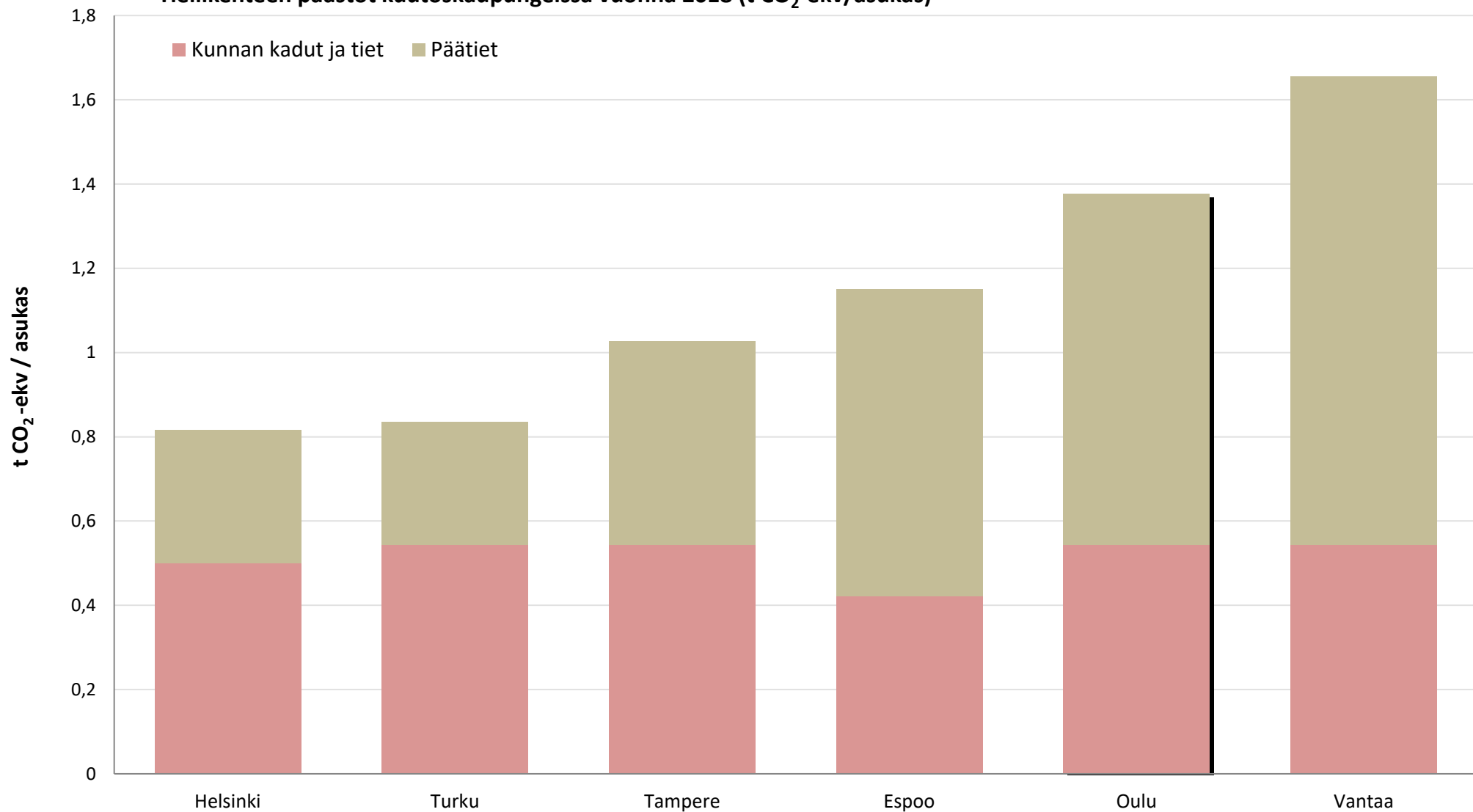
Kuluttajien sähkönkulutuksen päästöt kuutoskaupungeissa vuonna 2018 (t CO₂-ekv/asukas)

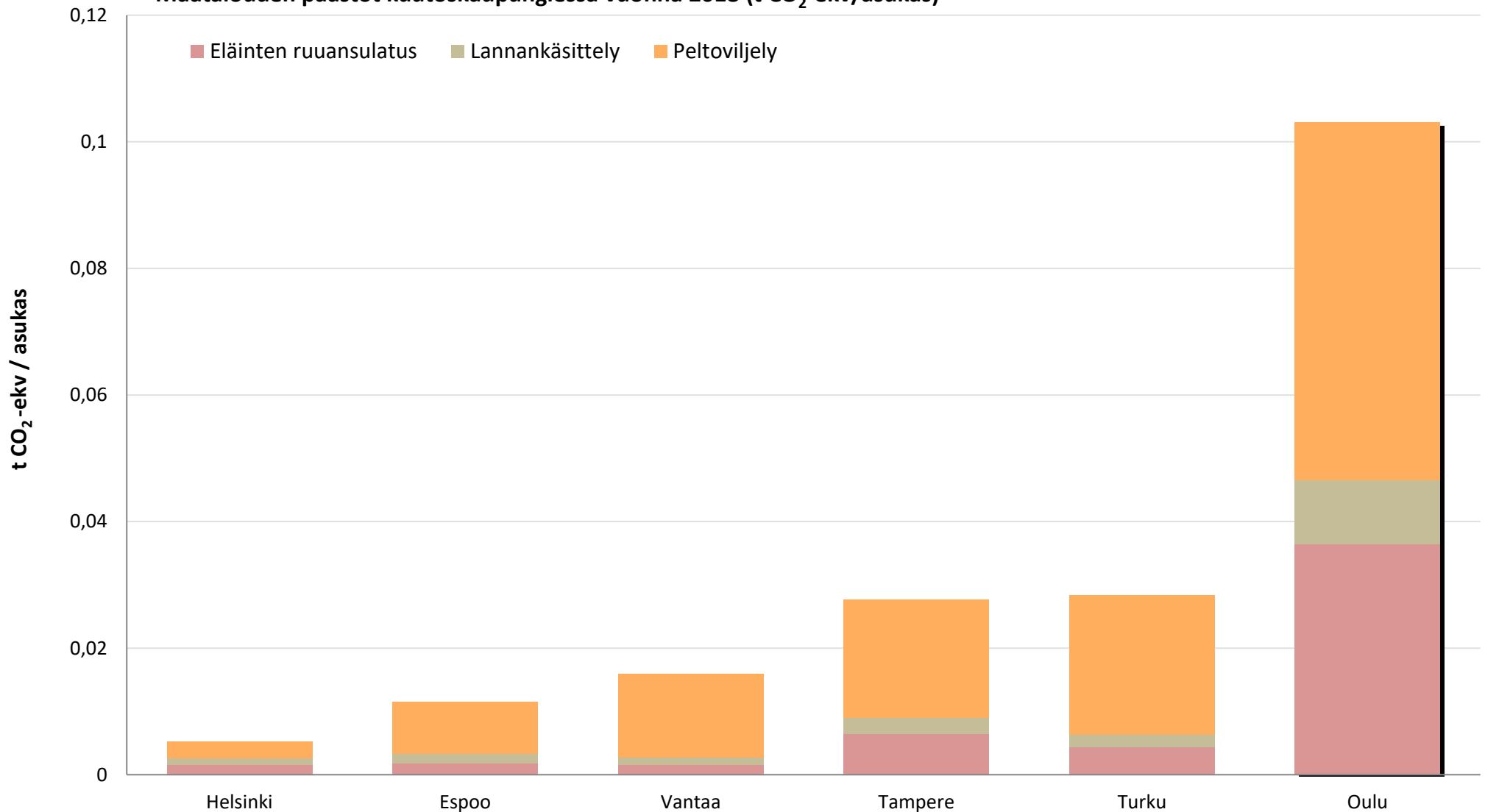
Lämmityksen päästöt kuutoskaupungeissa vuonna 2018 (t CO₂-ekv/asukas)

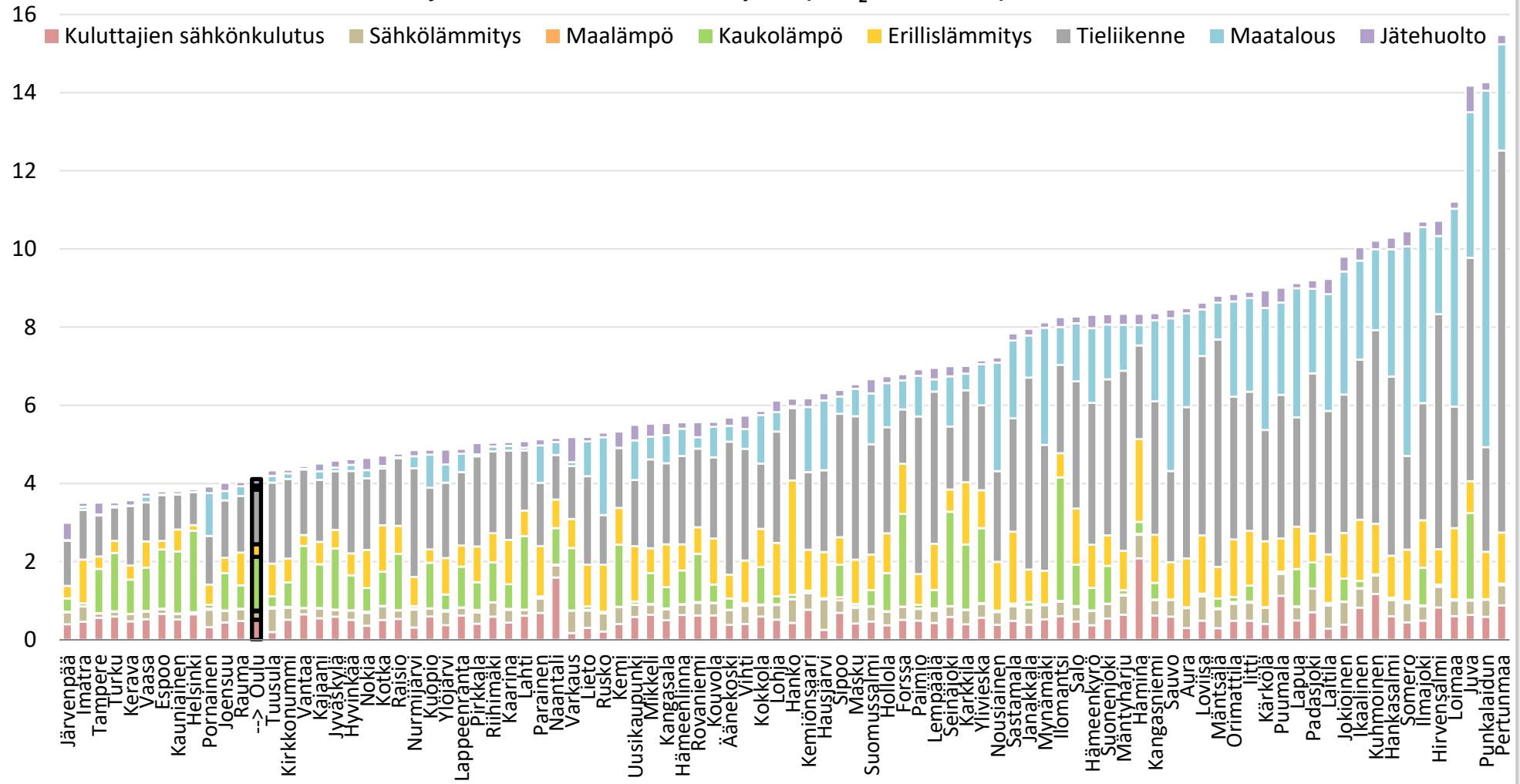
Tieliikenteen päästöt kuutoskaupungeissa vuonna 2018 (t CO₂-ekv/asukas)

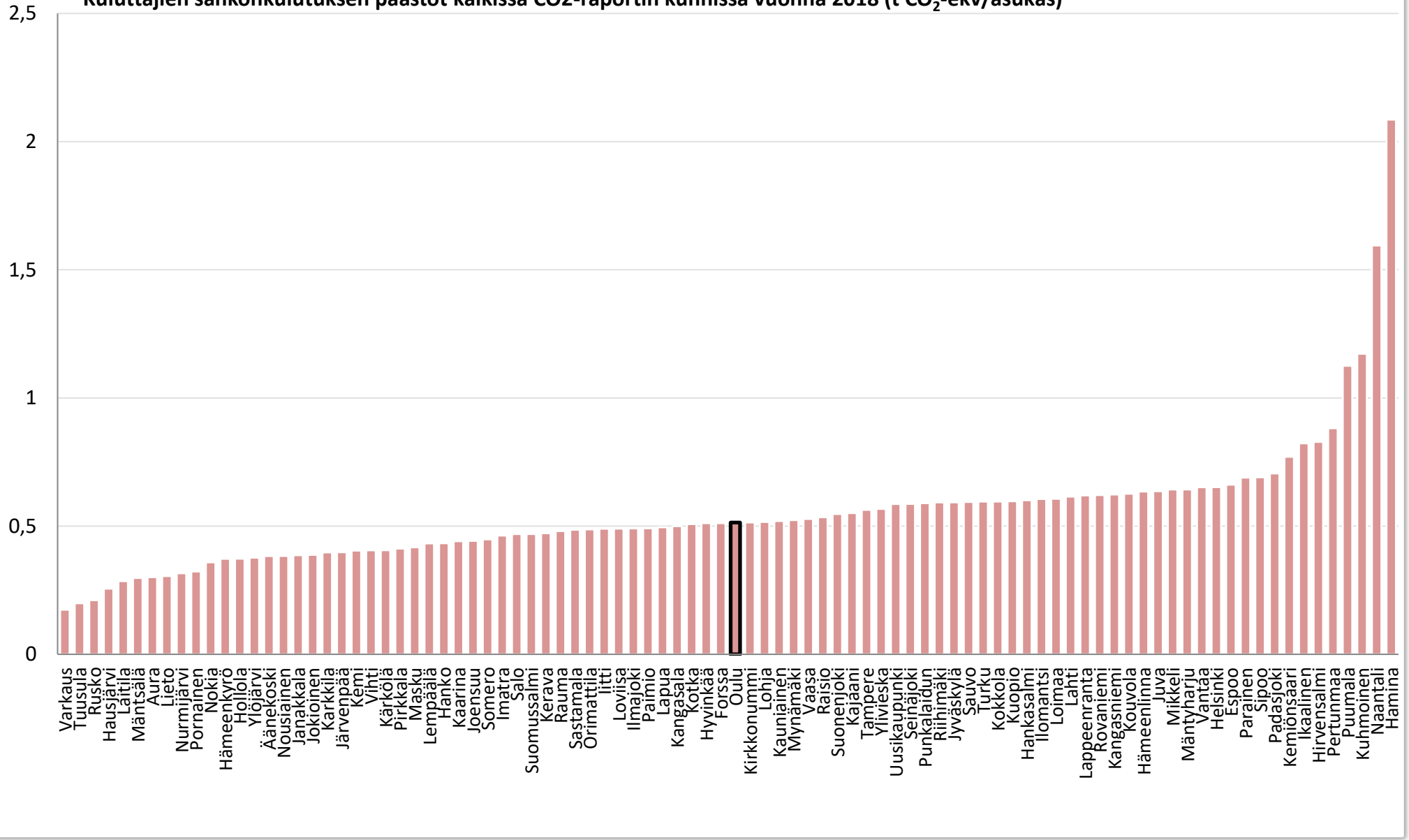
Maatalouden päästöt kuutoskaupungissa vuonna 2018 (t CO₂-ekv/asukas)

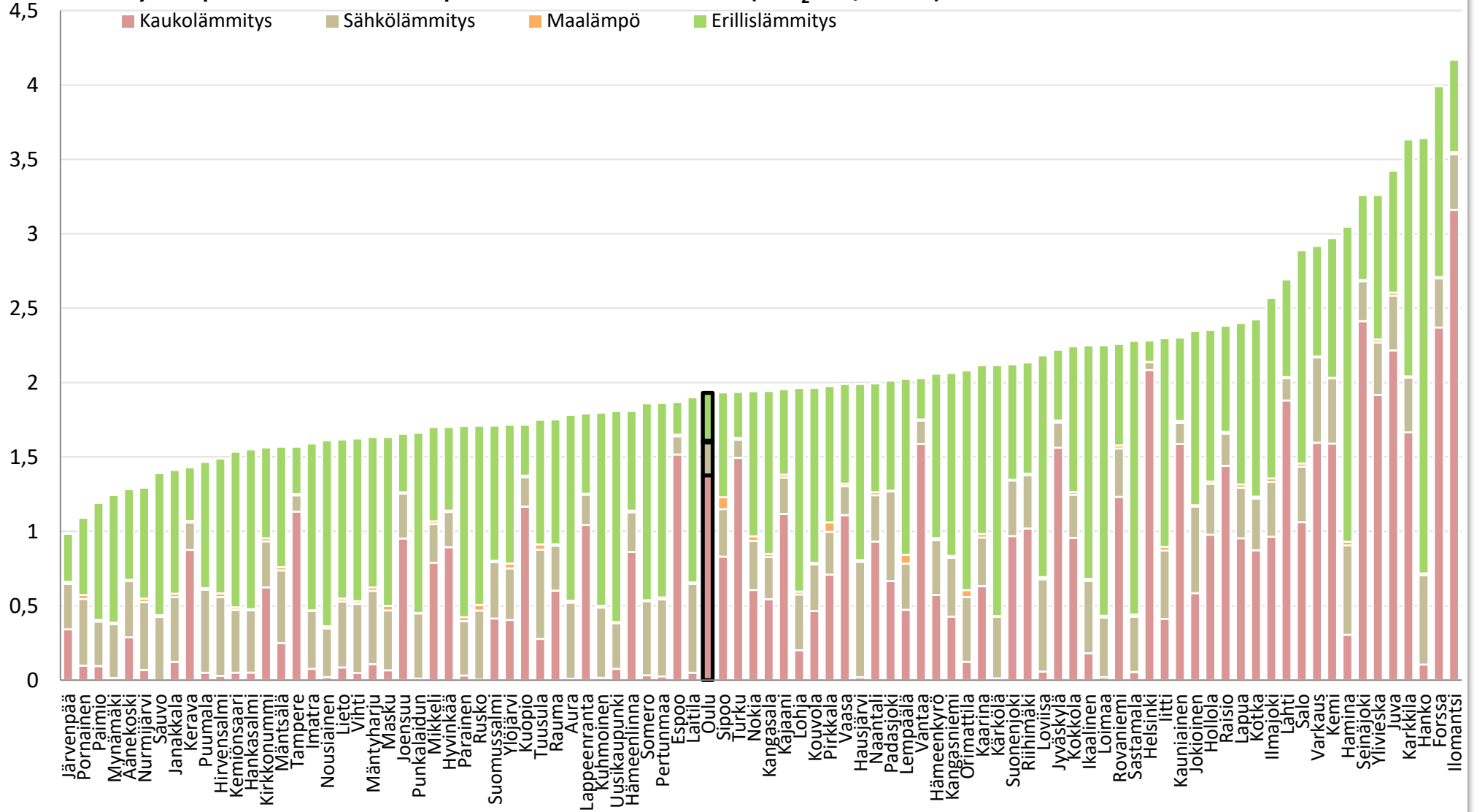
Kokonaispäästöt kaikissa CO2-raportin kunnissa vuonna 2018 ilman teollisuutta, teollisuuden jätehuoltoa, satamaa ja raideliikenteen dieselin käyttöä (t CO₂-ekv/asukas)

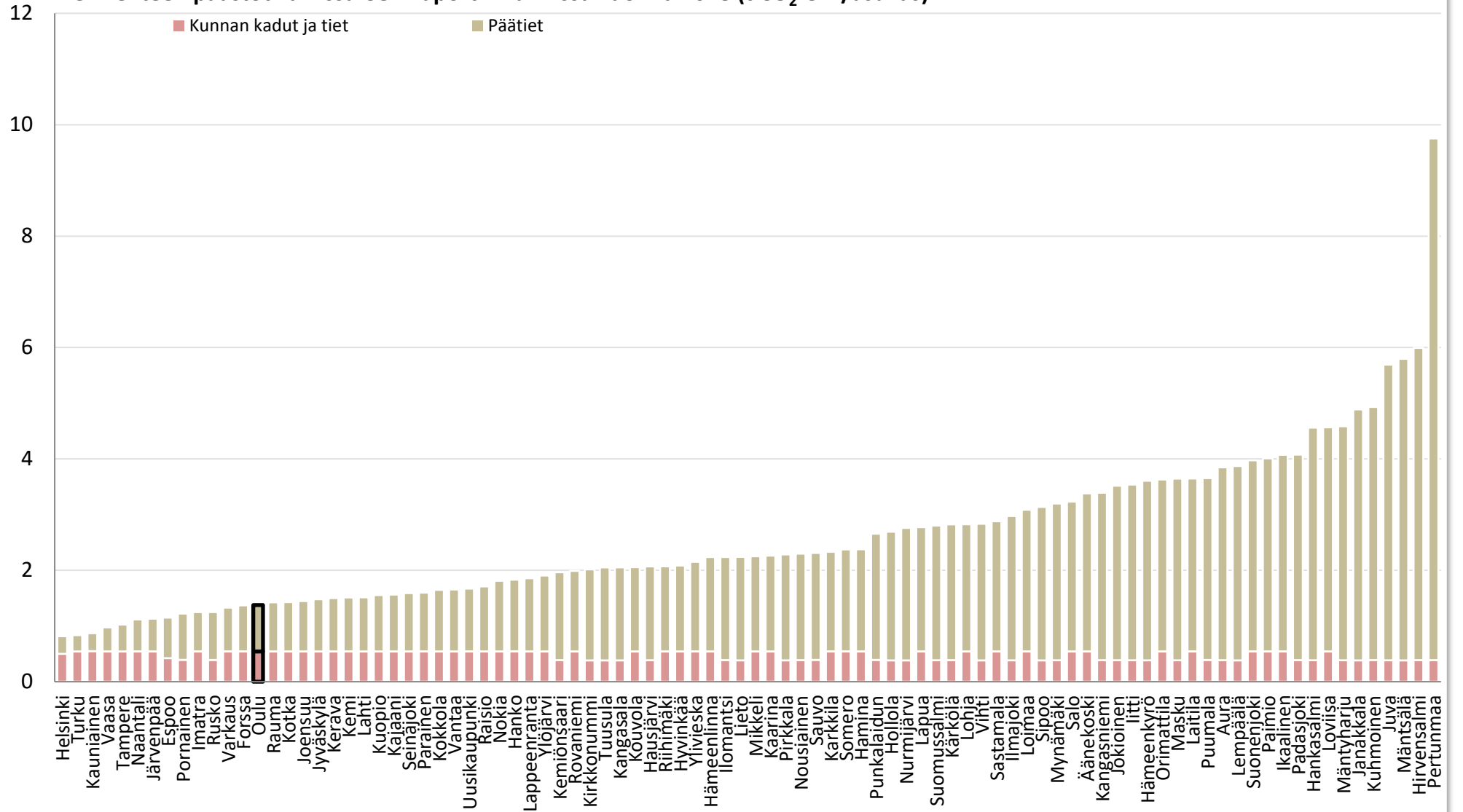
Kuluttajien sähkönkulutuksen päästöt kaikissa CO2-raportin kunnissa vuonna 2018 (t CO₂-ekv/asukas)

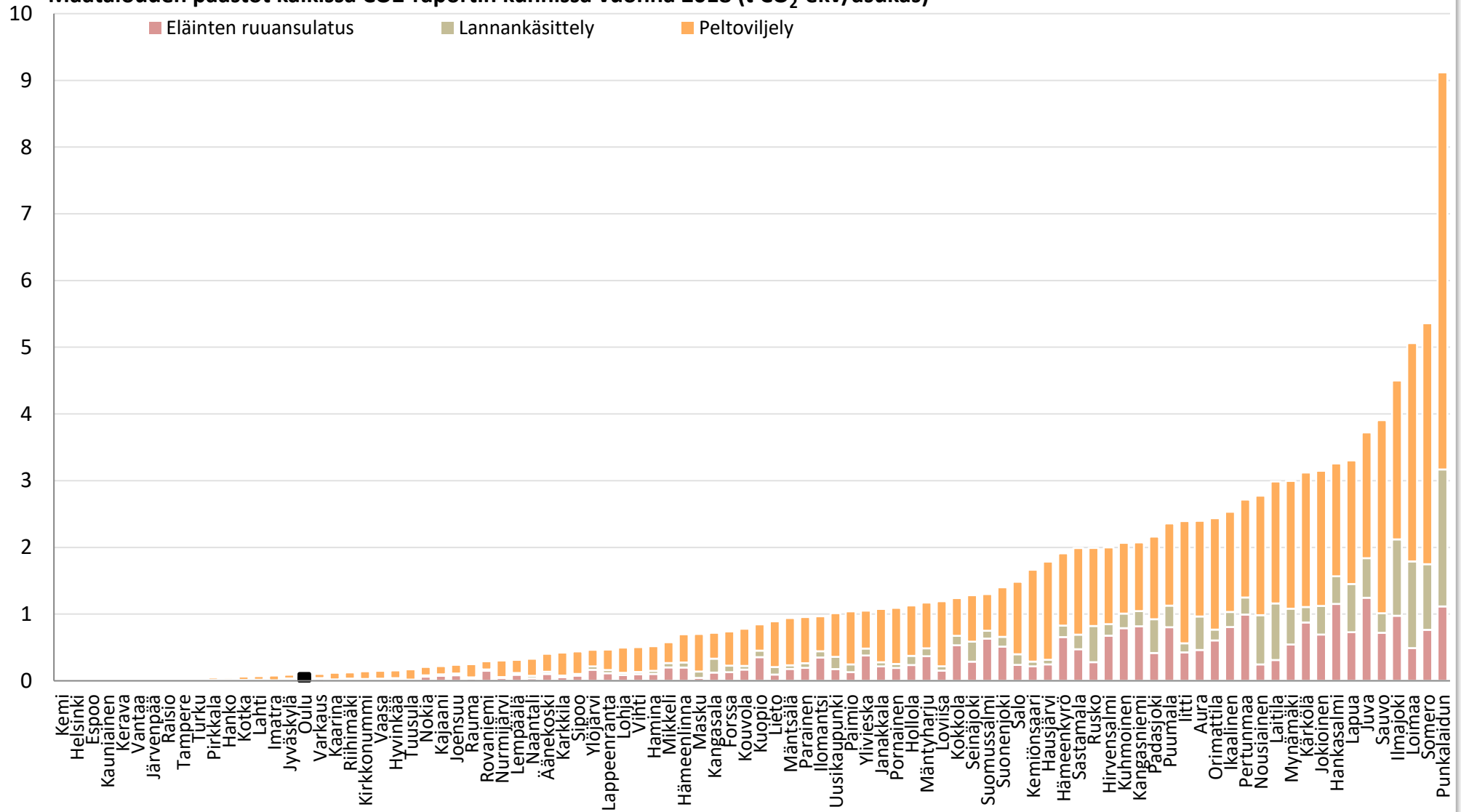
Lämmityksen päästöt kaikissa CO2-raportin kunnissa vuonna 2018 (t CO₂-ekv/asukas)

Tieliikenteen päästöt kaikissa CO2-raportin kunnissa vuonna 2018 (t CO₂-ekv/asukas)

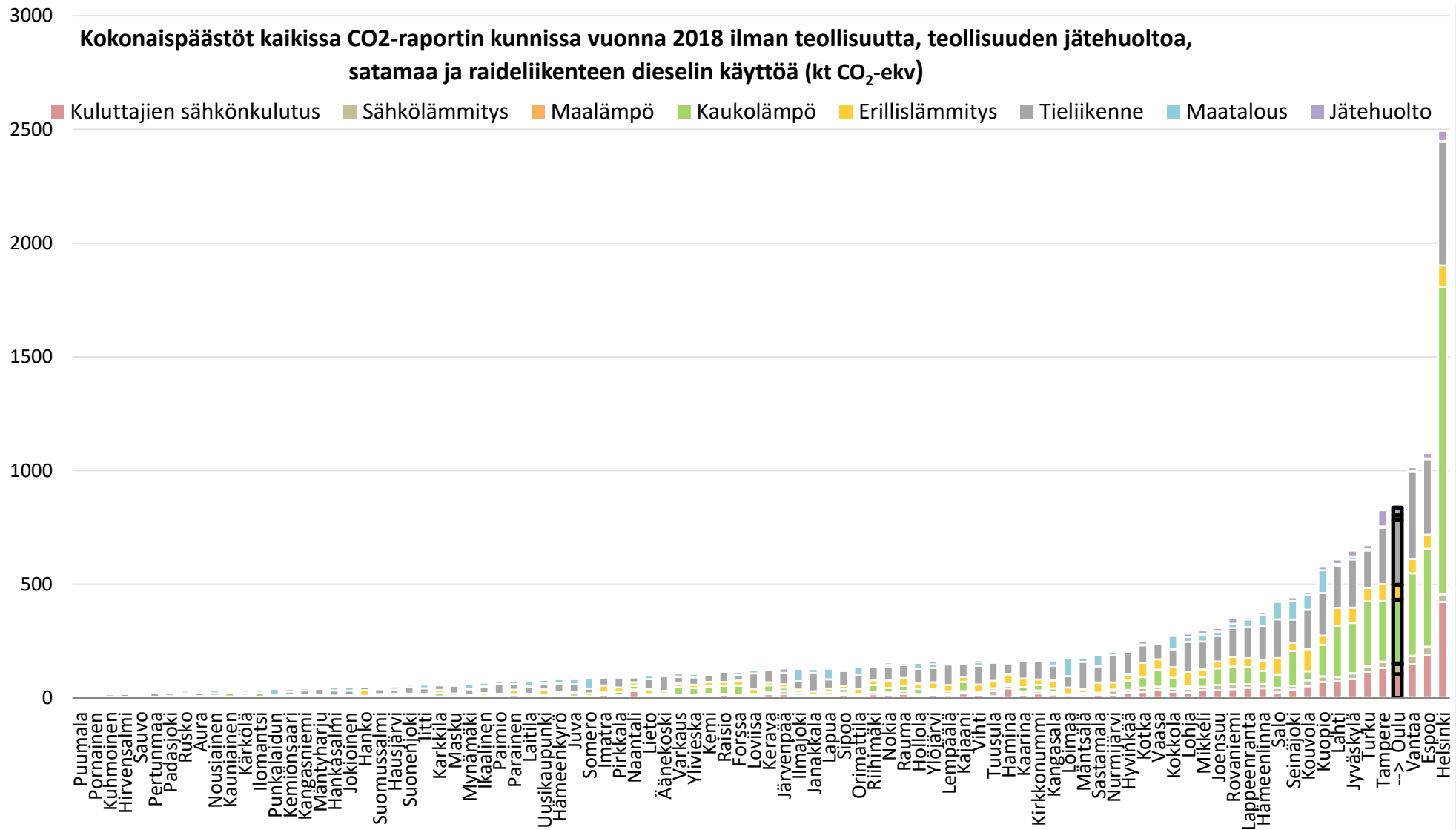
Maatalouden päästöt kaikissa CO2-raportin kunnissa vuonna 2018 (t CO₂-ekv/asukas)

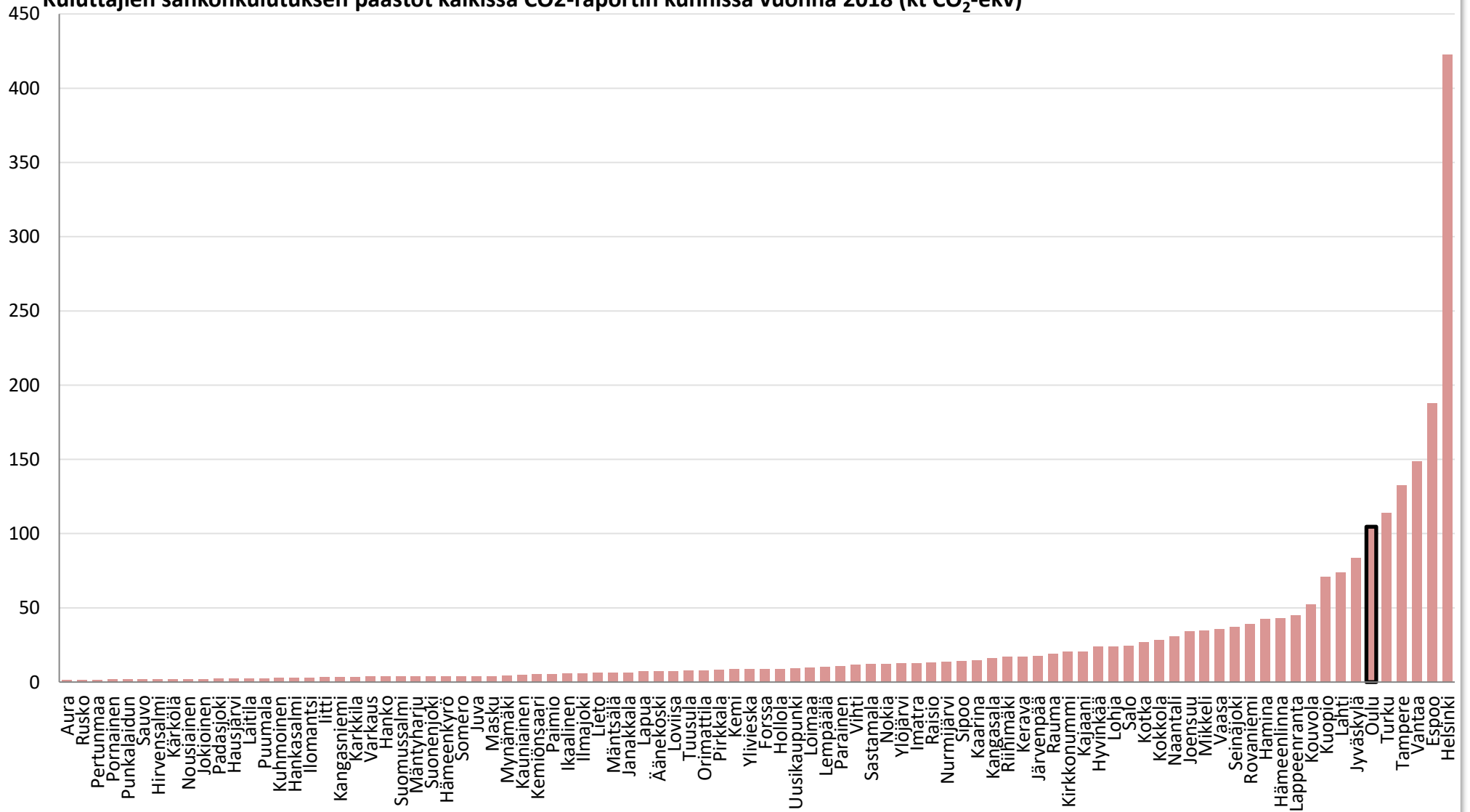
Liite 4: Kuntien välisiä kokonaispäästöjen vertailuja

Tässä liitteessä on vertailtu CO2-raportissa mukana olevien kuntien kokonaispäästöjä eri sektoreilla vuonna 2018. Mukana ovat seuraavat vertailukuvaajat:

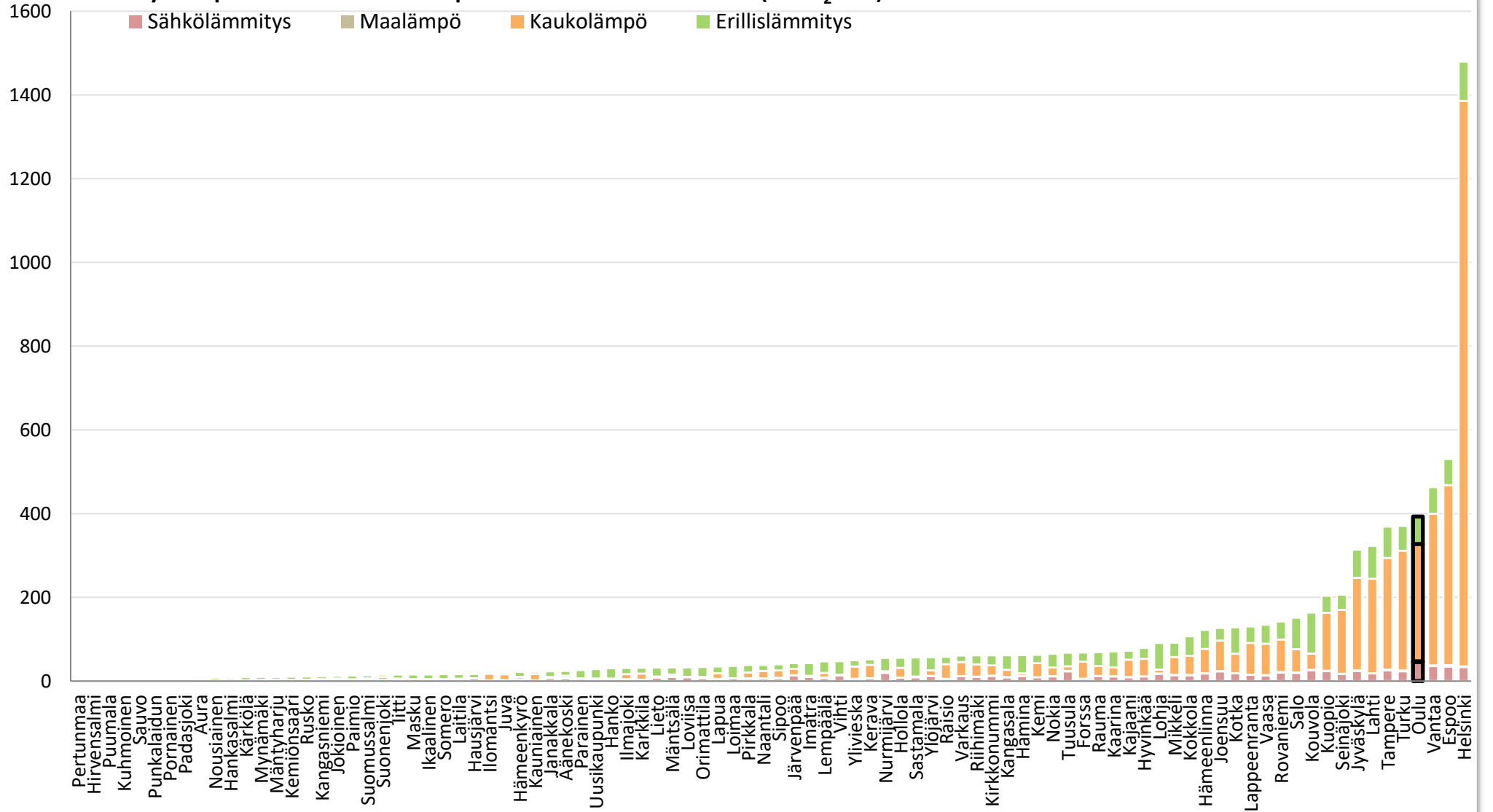
- päästöt sektoreittain ilman teollisuutta, teollisuuden jätehuoltoa, satamaa ja raideliikenteen dieselinkäytön päästöjä
- kuluttajien sähkönkulutuksen päästöt
- rakennusten lämmityksen päästöt
- tieliikenteen päästöt (erikseen kunnan kadut ja tiet sekä päätiet, ei sisällä moottoripyöriä ja mopoja)
- maatalouden päästöt

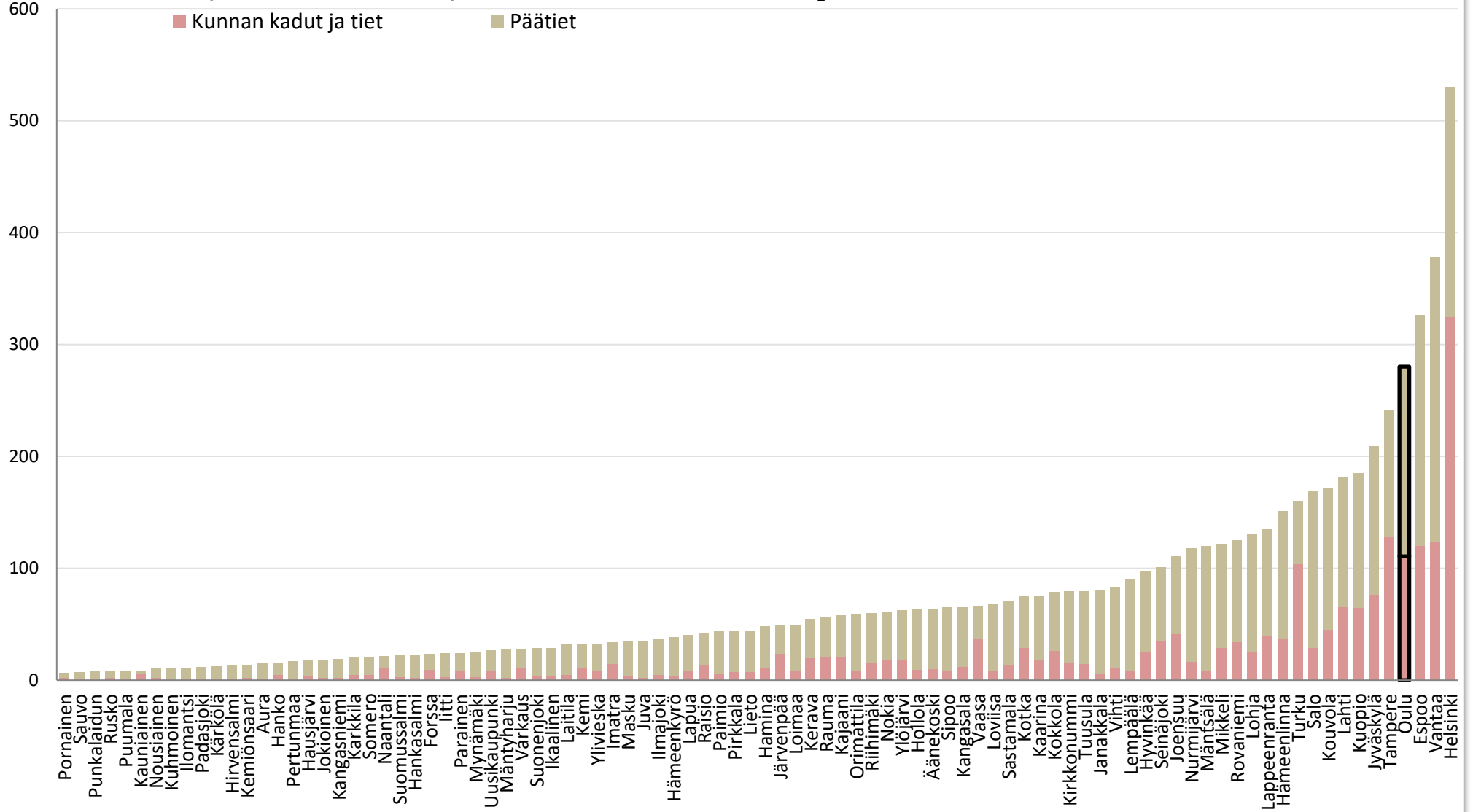
Kuluttajien sähkönkulutuksen päästöt kaikissa CO2-raportin kunnissa vuonna 2018 (kt CO₂-ekv)

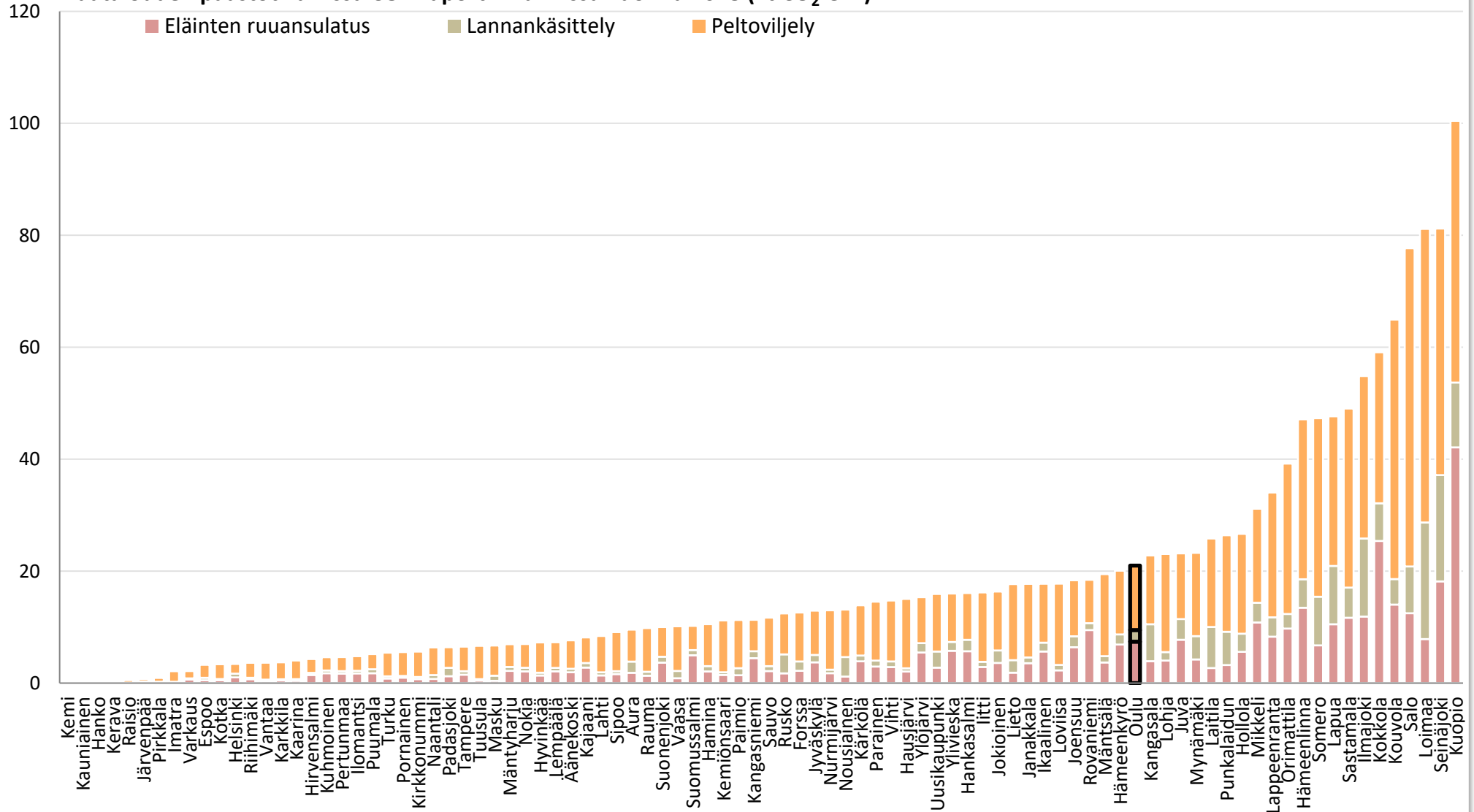
Lämmityksen päästöt kaikissa CO2-raportin kunnissa vuonna 2018 (kt CO₂-ekv)

Tieliikenteen päästöt kaikissa CO2-raportin kunnissa vuonna 2018 (kt CO₂-ekv)

Maatalouden päästöt kaikissa CO2-raportin kunnissa vuonna 2018 (kt CO₂-ekv)

www.co2-raportti.fi